

“Living the search or the search for a living?”

***De invloed van de tegengestelde processen van commodificatie en territorialisme op
gemeenschapsvorming onder surfers op Bali***

Dit is een afstudeerthesis voor de master 'Multiculturalisme in vergelijkend perspectief', onderdeel van de opleiding Culturele Antropologie aan de Universiteit Utrecht.

Kim Roest
Studentnummer 3311309
Justus van Effenstraat 34, 3511 HM te Utrecht.
kbfroest@xs4all.nl
0613306204

Begeleid door Lotje Brouwer

Definitieve versie
16 augustus 2010

Inhoudsopgave

1. Introductie	5
Onderzoek naar surfers op Bali	6
Surfers en surfen op Bali	8
Opbouw	11
2. Gemeenschapsvorming onder surfers op Bali	13
Inzet van het groepslidmaatschap	15
Surfen als ervaring	16
Surfers op zoek naar golven	18
Ongelijke verhoudingen	20
3. Commodificatie en de popularisering van het surfen	23
Het ontstaan van het surfen als subcultuur	23
Surfen als commodity	25
Hoe de commodificatie vorm heeft gekregen	27
Tegengestelde belangen	28
De authentieke surfers	31
Het commodificatie-dualisme onder surfers	32
4. Territorialisme en de organisatie van de surfspots	34
Regels in het water en de surfetiquette	34
Interactie in het water, hiërarchie	37
Limitaties van het surfen	39
Groepsvorming aan de hand van territoria	41
Localism	43
5. Conclusie	46
   Epiloog	48

Bibliografie	49
Bijlagen	53
Bijlage 1.	53
Bijlage 2.	54

1 Introductie

Het is zes uur 's ochtends. Je stapt van je brommer en kijkt naar de oceaan, glinsterend in de eerste stralen van de zon die opkomt. Ondanks dat de meeste toeristen nog liggen te slapen, is de lokale bevolking al druk in de weer. De vreedzaamheid op dit uur is als een stilte voor de storm van de drukte die over een paar uurtjes op gang komt. Na een korte vijf minuten van rust en observatie begint het te kriebelen, de condities zijn goed vandaag. Er komt goede *swell* binnen, het getij is gunstig voor deze locatie en de matige wind staat afluandig. Daar komt bij dat behalve twee lokale jongens er nog niemand in het water ligt. “Nice”, zegt de buurjongen waar ik mee ga surfen, “*this is going to be a ripping morning session, ayo! (let's go)*”. Dan slaat de sfeer om, het ongeduld om het water in te gaan zorgt ervoor dat in enkele minuten, waarin de routine van alledag doorschemert, iedereen klaar is om het water in te gaan. Shorts aan, zinkcrème in een dikke laag op het gezicht, board voorzien van een nieuw laagje wax, spullen in de 'buddy' van de scootertjes, sleutel aan een daarvoor dienend lusje in de zwembroek, het laatste slokje water en uitpeddelen. Achter de branding worden met een geconcentreerde, maar tevreden uitdrukking de golven verder geïnspecteerd. De set wordt als een minuscuul rimpeltje zichtbaar, positioneren, peddelen naar de punt van de golf, draaien, harder peddelen, je voelt de kracht van de golf, doet je *take-off* en je staat. Wat hierna komt is alleen nog maar te beschrijven in gevoel, je denkt niet na, maar voelt de golf, probeert in te spelen op zijn kracht, voelt de adrenaline, de snelheid, de verbondenheid met het water en tegelijkertijd ergens de superioriteit dat jij in staat bent op je plank de golf te berijden. Dit is waar het allemaal om draait; surfen.

Eenmaal in staat een golf te pakken, blijkt het surfen een soort verslaving, je droomt, denkt en voelt de onrust om het water in te gaan wanneer de condities goed zijn, het gevoel dat een perfecte rit met zich meebrengt altijd in je achterhoofd. Dit geeft de essentie weer van de aanleiding om mijn onderzoek te doen naar surfers op Bali. De impact die het surfen kan hebben op een leven, is bepalend voor de wijze waarop gemeenschappen onder surfers geconstrueerd worden. Ondanks de centrale rol van surfen in veel van deze levens, kunnen surfers als impliciete gemeenschap niet los gezien worden van de overkoepelende omgeving waarin die zich bevindt. De surfers

zoeken dan ook in hun leven, net als op hun board, constant naar balans.

In een thesis over surfen, komt logischerwijs veel terminologie naar voren. In bijlage 1. is een overzicht opgenomen met een uitleg van de belangrijkste van deze woorden. Daarnaast zijn de namen van de surfers, om de privacy en persoonlijke verhalen te beschermen, in deze thesis gefingeerd.

Onderzoek naar surfers op Bali

Surfers staan bekend als een subcultuur met specifieke culturele aspecten als een eigen taal, symbolen, mode, gewoontes en ideologieën. Cultuur en zo ook subcultuur vormen in de antropologie problematische begrippen, daar deze vaak essentialistisch worden neergezet, alsof het homogene begrippen betreft. De subcultuur van de surfers betreft daarentegen een sociaal construct wat betekenis krijgt in de lokale context, in dit geval Bali. *“The true story of surfing and surf culture includes all surfers of all eras, as well as the history of surfing in San Francisco and New York, in Spain and the Philippines, in Brazil and Japan and South Africa and Alaska. The complete history of surfing includes every wave ridden by every surfer throughout time; it includes the stories of every session at every spot, of every club and contest, of every adventure and disaster”* (Kampion, 2003a: 25). Met deze thesis tracht ik ook niet uit te leggen hoe de surfcultuur in het algemeen in elkaar zit, maar wordt middels veldwerkbevindingen uitgelegd hoe de processen onder surfers specifiek op Bali geconstrueerd worden. Het onderzoek dat ten grondslag ligt aan deze thesis heeft zich dan ook gericht op de lokale context van de surfers en hun constructen van gemeenschapsvorming rond het surfen op Bali. Door middel van informele en formele interviews, observaties en *hanging around*, heb ik begin 2010 in vier maanden inzicht gekregen in de plaats die het surfen inneemt in de levens van surfers die zich op Bali bevinden. Door een groot deel van de dagen zelf ook surfende door te brengen zijn de gemeenschap, activiteiten, invloedrijke processen en interactie begrijpbaar en inzichtelijk geworden, daar bepaalde dingen alleen te begrijpen zijn wanneer je zelf ook surft. Het gevoel, de sensatie maar ook de interactie in het water moet daadwerkelijk gebeuren wanneer je zelf in de *line-up* aanwezig bent. Participerende observatie is op deze momenten de belangrijkste methode van onderzoek gebleken. Ook buiten het water wordt middels deze vorm veel data verkregen door om te gaan, rond te

hangen en te participeren tussen de surfers, daar hier voornamelijk de gesprekken en andere invloeden op de gemeenschap tot uiting komen. Het nadeel aan deze vorm van onderzoek is, dat daar je als onderzoeker je eigen instrument bent, dit tegelijkertijd ook van invloed kan zijn op de informatie die je vergaart. Dit vraagt om een neutraliteit en reflectiviteit wat betreft de eigen rol, waarbij het essentieel is de data kritisch en objectief te beoordelen. Er bestaan namelijk altijd elementen, ondanks een antropologisch verantwoordelijke houding, die er voor zorgen dat de informatie zich selectief manifesteert. Zo was het bijvoorbeeld van invloed dat ik als blonde, vrouwelijke, onderzoekster tussen grotendeels mannelijke surfers in het water lag. Een deel van het onderzoek ging over *localism*, wat door mijn verschijning in het water betekende dat ik hier geen directe confrontaties mee ervaarde. Dit biedt echter weer een ander perspectief omdat het weergeeft hoe bepaalde surfers selectief kunnen handelen en hun houding kunnen veranderen betreffende verschillende personen. Door zoveel mogelijk te reflecteren op de situaties aldaar en achteraf heb ik geprobeerd tegelijkertijd een *insiders*-perspectief te vergaren maar daarnaast ook van bovenaf te analyseren hoe de processen in werking zijn. Daarnaast is er een effect op de populatie wanneer je ze verteld dat je onderzoek doet naar een bepaald fenomeen. De surfers werden hierdoor bewust gemaakt van de dingen die men mij vertelde maar ook aangezet na te denken over bepaalde dingen wat hun visie op de situatie kon veranderen. In verband met de ethische verantwoording heb ik er voor gekozen wel elke respondent verteld over het doel en focus van mijn onderzoek. Om deze effecten te ondervangen heb ik getracht door middel van triangulatie, verschillende onderzoeksmethoden, de hiaten en discrepanties in het onderzoek te ondervangen. Zo is ook deze thesis opgebouwd uit empirisch, analytisch en theoretisch materiaal. Hierbij zijn de diverse persoonlijke verhalen van de surfers van belang, die naar voren komen in de informele gesprekken en half-open en open interviews die met surfers plaatsgevonden hebben. Deze verhalen samen maken duidelijk hoe binnen de context van het geheel de processen plaatsvinden. Het is echter niet mogelijk in deze thesis recht te doen aan alle individuele verhalen van elke respondent, daar gezocht wordt naar de rode draad, die helpt de groepsvorming te verklaren.

Logischerwijs zijn de meeste surfers in de buurt van de kustlijn te ontdekken, voornamelijk in de Bucket; Peninsula, het zuidelijke deel van Bali. Gevestigd in Kuta,

heb ik de andere spots bezocht voor een aantal dagen en zo mijn onderzoeksveld uitgebreid. De eerste weken heb ik in guesthouses gewoond waar ook veel surfers verbleven, de rest van de onderzoeksperiode ben ik in een *local-stay-room*, verbleven waar internationale en lokale mensen en surfers voor langere tijd woonden. Daarnaast zijn de surfers niet de gehele dag in het water te vinden en zijn er bepaalde plekken waar de surfers op de dag en 's nachts rondhangen en te vinden zijn; op het strand, op straat, in uitgaansgelegenheden en restaurants. Ook deze plekken zijn een belangrijke rol gaan spelen in mijn onderzoek, omdat hier de gesprekken over het surfen, visies, posities en discrepanties met het gedrag in het water duidelijk werden. Surfers zijn niet alleen surfers in- maar ook buiten het water, alhoewel het surfen een andere rol kan spelen in de manier waarop de personen zich kenbaar maken en manifesteren in hun omgeving. De surfers die zich voor kortere danwel langere tijd op Bali bevinden behoren allen tot de onderzoekspopulatie welke centraal staat aan het voorafgaande onderzoek van deze thesis. Het internationale surfgezelschap komt overal uit de wereld vandaan, surfers die een onderdeel vormen in het onderzoek, kwamen onder andere uit U.S., Canada, Peru, Chili, Brazilië, Scandinavië, Frankrijk, Groot-Brittannië, Portugal, Japan, Australië en Indonesië zelf. Om een 'open onderzoeksblik' te genereren, heb ik vooraf aan het onderzoek zo min mogelijk gecategoriseerd waarbij onder 'een surfer' een ieder wordt gerekend die ook maar enigszins op een surfboard kan of probeert te staan. Dit betekent echter niet dat surfers zelf ook al deze mensen als surfer of tot dezelfde categorie onder surfers rekent. Hierbij komt vanuit het *emic*-perspectief naar voren dat de surfers zelf een onderscheid maken tussen mensen die allen tot de overkoepelende categorisatie van surfers gerekend worden.

Surfers en surfen op Bali

Vanaf de jaren '60 heeft Bali zich ontwikkeld tot een populaire toeristische bestemming in deze wereld. De ontwikkeling van toerisme naar het eiland is nauw verbonden met een belangrijke attractie; surfen. De eerste surfer was in de jaren '30 al op het eiland aanwezig. Bob Koke een Hawaïiaan, begon het eerste hotel in Kuta, wat toen nog een idyllisch dorpje betrof. Toch begonnen de surfers pas echt naar het eiland toe te trekken toen de Australiër Albert Falzon in 1971, een surfdocumentaire maakte op Bali,

"Morning of the Earth" (Cynthia Webb, 2007). Hiermee kwam het reizen en de zoektocht naar golven op exotische bestemmingen op gang. Het zijn de surfers veelal uit Australië die het surfen 'meegebracht' hebben vanuit Australië naar hun vakantiebestemming. In de '60er en '70er jaren waren, de meeste Balinezen, behalve de vissers, echter bang voor de oceaan, welke gezien werd als huisvesting voor kwade geesten en de reïncarnatie van de Godin van de Zuider Zeeën, Nyai Loro Kidul (Cynthia Webb, 2007). Onder de jongere generaties hebben steeds meer Balinese jongens het water in gedurfd, met de hulp, boards en *gear* van de toeristen, heeft zich zo ook de opkomst van de lokale surfers ontwikkeld.

De unieke geografie van Bali staat gelijk aan zeer goede condities om te surfen, een grote variatie aan breaks op een relatief kleine afstand, golven het hele jaar rond. Met daarbij het tropische klimaat, warme water, het gezonde en lekkere eten, de gastvrije en rijke cultuur en het relatief goedkope levensonderhoud tezamen lijkt het eiland tot een ongelimiteerd surfers-Mecca gezegend te zijn. Beroemde surfspots op Bali als Ulu Watu, Kuta Reef en Padang Padang zijn bekend onder surfers over de hele wereld en door aandacht in surffilms en magazines worden steeds meer internationale surfers naar dit (ei)land toegetrokken. Gedurende de jaren '90 werden de meeste van deze surflocaties nog als 'secret spots' bestempeld. Gedeeltelijk om de locals te beschermen, maar veelal om de golven te behouden voor de gelukkige insiders. Tegenwoordig zijn dit *de* toeristische surftrekpleisters. Elk jaar komen meer surfers naar Bali om een graantje mee te pikken van de goede golven of om te leren hoe te surfen. Zo zorgt het surfen als sport, industrie en toeristische attractie voor meer en meer mensen en boards in de oceaan. Daarnaast zijn er steeds meer surfgerelateerde '*businesses*' te vinden in de buurt van de algemeen bekende maar ook al later ontdekte surfspots op Bali. Surfers hotels, bars, *warungs*, winkels en *boardrepairs* schieten als paddestoelen uit de grond. Ook biedt een groot aantal locals zich aan als surfleraar of als gids op surftrips op Bali of de andere eilanden in Indonesië.

Op verschillende en creatieve wijze spelen ondernemers en individuen in op de '*search for the perfect wave*' waar surfers van over de hele wereld naar op zoek zijn. Surfen heeft vanuit dit opzicht een imperialistisch karakter door de zoektocht en 'verovering van de golven' op plekken voornamelijk in de periferie, plaatsen gekozen vanuit economisch en ideologisch perspectief. Het imperialistische karakter toont zich in

de veranderingen die op gang gebracht worden op de plaats van bestemming (Reed, 1999). De zoektocht naar perfecte spots dient zo aan de ene kant de *self-serving* behoeften van de Westerling in de minder ontwikkelde samenleving, maar wordt tegelijkertijd gebruikt door de lokale bevolking om hun producten en eiland te verkopen. De verhoudingen tussen de verschillende (groepen) surfers kan niet los gezien worden van dit perspectief, daar het nog steeds een belangrijke basis betreft voor de interactie en verhoudingen tussen *locals* en toeristische surfers.

Deze commercialisering en commodificatie van het surfen zelf brengt indirect het probleem met zich mee dat het surfen afhankelijk is van een gelimiteerd goed; namelijk de golven. Hoe meer mensen in het water, hoe meer de surfers het aantal binnenkomende aantal golven zal moeten delen, wil het haalbaar blijven om allen een golf te berijden. Garrett Hardin omschreef deze problematiek in zijn essay in 1968; "*The tragedy of the Commons*". Hierin illustreert hij hoe ongecontroleerde populaties en het kapitalisme uiteindelijk de gezamenlijke bronnen ten onder doen gaan, zonder enig behoud (Barilotti, 2008). Hij omschrijft het fenomeen dat in deze tijd iedereen in deze populatie meer goederen wil gebruiken en tegelijkertijd deze populatie blijft groeien. Er zullen limieten gesteld moeten worden aan het verbruik om de gezamenlijke bronnen als natuur, energiebronnen en voedsel niet geheel uit te putten (Gardin, 1968). Daniel Kaffine vergelijkt, in een actueel onderzoek naar de manier waarop mensen gebruik maken van een gezamenlijk goed, het gebruik van een surfplek met een goede visstek in de visserij (Vollaard, 2010). Wanneer de populatie surfers almaar groeit en steeds meer mensen gebruik maken van een '*common good*', belemmert dit de mogelijkheden gebruik te maken van de goede condities. De surfers hebben steeds minder *spots* en golven voor zichzelf, de golven worden een schaars goed. Door de verdeling van de golven te koppelen aan een systeem van regels en hiërarchieën, wordt de interactie in het water georganiseerd. Territorialisme speelt op dit punt een aanzienlijke rol, daar te herkennen is dat de surfers die dicht bij een bepaalde *spot* wonen of hier vaak surfen, een bepaalde drang hebben deze plek als hun territorium te ervaren en het reilen en zeilen hier te organiseren. Hierbij ontstaat in veel gevallen een wij versus zij verdeling en wordt de locatie 'verdedigd' tegen buitenstaanders en mensen die zich niet weten aan te passen.

Toch behoren alle surfers hoe dan ook tot een 'overkoepelende' surfgemeenschap

gemeenschapsvorming zijn er twee verschillende processen die hierop van invloed zijn. Zodoende zullen de drie kernconcepten uit de vraagstelling tevens in de structuur van de scriptie terug te zien zijn. In hoofdstuk 2. zal eerst worden ingegaan op de concepten waarbinnen gemeenschapsvorming begrepen kan worden. Tevens wordt hier de context besproken waarbinnen de surfcultuur op Bali begrepen moet worden; de samenkomst als toerist en lokale inwoners van het eiland. Hierna zullen de twee kernconcepten naar geanalyseerd worden die van invloed zijn op de surfers. Enerzijds is er het mondiale proces; commodificatie, welke de surfers van bovenaf beïnvloedt, wat een specifieke verdeling in groepen genereert. Dit proces zal in hoofdstuk 3. worden geanalyseerd. In hoofdstuk 4. komt juist de andere kant van het continuüm naar voren, waarbij groepen surfers zich van onderaf, aan de hand van territorialisme, proberen te verzetten tegen popularisering en commodificatie van het surfen.

2 Gemeenschapsvorming onder surfers op Bali

In het hegemonisch discours wordt gemeenschap essentialistisch neergezet, alsof het een homogeen begrip betreft. Echter is een gemeenschap te herkennen als een sociaal construct, wat betekenis krijgt in de locale context. De wijze waarop deze gemeenschappen ontstaan is te verklaren aan de hand van de theorie van Barth, die aangeeft dat de constructie van gemeenschapsvorming begrepen moet worden vanuit het perspectief van de sociale interactie tussen mensen en groepen; dit betreft de fundering van het construct (1969, 10). Deze fundering dient de surfers om elkaar te kunnen beoordelen zodat men de omgang ten opzichte van anderen kan bepalen. In deze omgang ontstaan bepaalde gewoontes; zoals een manier van groeten, regels; zoals degene dichtstbij het breekpunt heeft voorrang op de golf en gedragsbepalen; bijvoorbeeld de beschikbare golven worden gedeeld onder de aanwezige surfers in het water. Ook ontstaan bepaalde hiërarchieën betreffende voorrang, rechten en aanzien in de gemeenschap, waarbij verschillende subgroeperingen ontstaan. Deze surfers zijn voor buitenstaanders vaak moeilijk te onderscheiden, echter voor de surfers zelf is kunnen er grote verschillen zijn tussen bijvoorbeeld een beginnende toeristische surfer en een locale pro. Toch hebben al deze surfers met elkaar te maken, gaan met elkaar om en zijn van elkaar afhankelijk in de zin dat zij wedijveren om hetzelfde goed; de golven. Deze interactie in het sociale systeem leidt niet tot de liquidatie van dit systeem door verandering en acculturatie, culturele verschillen kunnen bestaan ondanks het contact tussen groepen en hun onderlinge afhankelijkheid (Barth, 1969: 10). Dit betekent dat de onderlinge groepen niet méér op elkaar gaan lijken, maar juist de verschillen uitlichten en er op deze manier een grotere diversiteit wordt bewerkstelligd. Het sociale systeem richt zich op wat sociaal effectief is; een gemeenschap kan gezien worden als een vorm van sociale organisatie, om de categorisatie en identificatie van- en interactie met mensen te organiseren; zodoende wordt een gemeenschap als zijnde beschreven door de eigen groep alswel door anderen (Barth, 1969: 13).

Cohen stelt eveneens dat sociale interactie cruciaal is voor gemeenschapsvorming en concludeert hieruit dat gemeenschappen het sociale gedrag van hun leden sterk beïnvloeden; *'community is where one learns and continues to practice how to be social'*

(Cohen 1985: 15). Door de interactie door de leden onderling ontstaat een systeem van specifieke kenmerken en symbolen, waardoor verbondenheid ontstaat. Het gevoel van onderlinge verbondenheid zorgt dat de surfers zich met elkaar kunnen identificeren en ze zich tot dezelfde groep rekenen. Groepslidmaatschap kan worden gedefinieerd als een gevoel van het behoren tot een groep of het vormen van een collectieve identiteit binnen de groep; dit gevoel van '*group belonging*' is gebaseerd op ideeën van gedeelde afkomst, geschiedenis, cultuur, ervaringen, en normen en waarden (Castles and Miller, 2003: 33). De auteurs geven aan dat het hier gaat om een proces, daar er door gedeeld culturele en linguïstische gedragingen een gevoel van collectieve identiteit gevormd en overgegeven wordt onder de leden. Eriksen verwoordt eenzelfde fenomeen met het begrip "*imagined shared characteristics*" (Eriksen, 2002: 11) Deze aspecten zorgen voor vertrouwdheid, herkenbaarheid en aanname van een gedeelde geschiedenis, welke volgens hem cruciale kenmerken voor gemeenschapsvorming betreffen. Het gevoel van het behoren tot een groep zorgt voor gemeenschapsvorming, hoe meer *shared characteristics*, hoe sterker het gevoel van '*group belonging*'. Onder surfers zijn er een aantal *shared characteristics* te herkennen. Als bindende factor kan men bijvoorbeeld de taal herkennen die surfers ontwikkeld hebben, te bestempelen als een surfjargon. Deze taal is uitermate effectief voor de verbondenheid tussen surfers daar er bepaalde processen zijn in hun dagelijks leven, zoals de manier van breken van de golven die een belangrijke rol speelt in hun hedendaagse leven, waar deze groep eigen termen voor heeft om deze specifieke begrippen aan te duiden. Ook wordt de taal gebruikt om specifieke situaties te benadrukken, bijvoorbeeld wanneer een surfer een zeer goede dag heeft en één of meerdere goed golven bereden heeft, noemt met dit *rippen*. Ditzelfde systeem onderbouwt tegelijkertijd weer de interactie tussen de leden, daar het onderlinge communicatie versimpelt en voor buitenstaanders (meestal) onbegrijpelijk is. Ook de mode kan hieronder gerekend worden daar het, ondanks de praktische achtergrond, een hele eigen stijl met specifieke merken betreft.

In de loop der tijd kan de collectieve identiteit zich aanpassen en veranderen, de grensmarkeringen van een gemeenschap zijn flexibel. Zo kunnen taal, gebruiken en de geschiedenis van deze groep veranderen. Het gaat hier om een '*situational ethnicity*' (Castles and Miller 2003: 34), daar de leden de collectieve identiteit kunnen gebruiken,

oproepen en vormen, voor identificering wanneer zij dit nodig achten. Zo werkt het ook met het oproepen van de identiteit als surfer, daar sommige surfers bijvoorbeeld op het strand en op straat veel beroep doen op het lidmaatschap van deze groep, daar er een bepaald imago aanvast hangt. Wanneer men bijvoorbeeld uit eten gaat 's avonds, is het een stuk moeilijker te zien en ontdekken dat het om surfers gaat, daar de identiteit op deze momenten niet voorop wordt gesteld. Daarnaast verandert de collectieve identiteit door de jaren heen, wordt aangepast aan de context, het grotere plaatje en juist de individuele leden van de groep.

Inzet van het groepslidmaatschap

Behalve het geven van een essentialistische beschrijving van een gemeenschap, is het evenmin mogelijk een indicatie te geven van het bestaan van het aantal (sub)groepering die zich onder surfers gevormd hebben. Wel is het mogelijk de processen die ten grondslag liggen aan het vormen van een groot aantal van deze gemeenschappen te analyseren. Door de omvang van groep 'surfers in het algemeen', de verschillen en continue veranderingen in de samenstelling van deze groep surfers, ontstaan er subgroeperingen op verschillende niveaus. Aan de hand van specifieke kenmerken, als levensstijl, woonplaats, taal, kledingsstijl, je board, werk en stijl van het surfen wordt een constructie gevormd hoe de verschillende surfers te beoordelen zijn, te plaatsen zijn in subgroepen en wordt het onderlinge gedrag bepaald. Barth geeft aan dat elk individu binnen en buiten de gemeenschap een andere definitie geeft van het begrip en wie er behoren tot deze gemeenschap (Barth, 1969: 10). Vrijwel alle surfers op Bali die meer dan eens in het water hebben gelegen, rekenen zichzelf tot de groep surfers. Surfers rekenen elkaar echter niet allemaal tot deze groep, er worden hiërarchieën en gradaties aangegeven tot in hoeverre iemand zich een surfer mag noemen. Zelfs zijn er aan de identiteit van de surfer meerdere lidmaatschappen verbonden, welke in bepaalde situaties naar voren worden gebracht. Wanneer de surfers zich positioneren ten op zichte van een buitenstaander kan men het hebben over surfers ten opzichte van niet-surfers, alsof alle surfers behoren tot één en dezelfde groep. In de interactie en samenkomst van verschillende surfers wordt er juist onderscheid gemaakt tussen 'echte' surfers en zij die dit niet zijn. En op elke surfspot vindt weer andere groepsvorming plaats op specifieke

plekken in het water, waarin onderscheid wordt aangegeven tussen de surfers die daar 'thuishoren' en de buitenstaanders van deze lokatie. Zo ontstaan er op verschillende lokaties, in verschillende situaties in verschillende ogen een tal van gemeenschappen onder surfers. Groepslidmaatschap betreft een keuze in de manier waarop dat ingezet wordt in bepaalde situaties. Ook hier komt uit naar voren dat gemeenschapsvorming geen vaststaand iets is. Baumann bestrijdt een essentialistische, vaststaande opvatting over cultuur en beargumenteert cultuur als een veranderlijk iets, een proces (1999). Hij geeft aan dat het een groep mensen betreft die middels bepaalde keuzes vorm geven aan hun identiteit, waarbij geen 'natuurlijke basis', geen statische grenzen te herkennen zijn (Baumann, 1999). Zo is bij de surfers gekozen om vorm te geven aan een deel van hun identiteit middels het surfen, wat ze afhankelijk van de situatie meer of minder naar voren kunnen laten komen.

De grenzen van het lidmaatschap blijken zo flexibel, niet vastomlijnd daar ze intern veranderen met de personen die tot deze groep behoren en daarnaast door de externe context waar de groep binnen valt. Commodificatie is te classificeren als zo een concept daar dit de samenstelling en grootte van de groep beïnvloed. Hier reageren surfers op door de grenzen opnieuw af te bakenen en andere verschillen tussen de groep en 'de ander' te benadrukken. Zo bestrijdt ook Barth een essentialistische weergave van een gemeenschap; deze moeten begrepen worden in de context van de betrokken processen bij het genereren en in stand houden van verschillende groepen, omdat deze niet geïsoleerd ontstaan en georganiseerd worden (Barth, 1969: 10-11). De surfers die zich op Bali bevinden, vallen onder twee contextuele categorieën, de toeristen of lokale bevolking, waarbij de verhouding tussen beide een belangrijke achtergrond vormt van waaruit het gedrag tegenover de 'andere groep surfers' bepaald wordt.

Surfen als ervaring

Surfen is intrinsiek sterk verbonden met toerisme doordat in de aard van de cultuur de surfers als 'avonturiers' op zoek gaan naar de perfecte golven in perifere gebieden overal op de wereld. Bali is één van deze welbekende bestemmingen waar veel surfers naartoe trekken op zoek naar de ervaring, golven, betere en hogere golven, andere golven. De plaats waar de eerste surfer op Bali, de Hawaïiaan Bob Koke, een hotel

begon; Kuta, is nog steeds te herkennen als het hart van de surfcultuur op het eiland. Lokale en internationale surfers komen hier samen, niet alleen in het water maar ook in de uitgaansgelegenheden, op het strand en op straat. Behalve dat de onderzoekspopulatie zich namelijk kan scharen onder de noemer surfer, is deze identificatie sterk verbonden met de verhouding toerist- local waaronder zij zich tegelijkertijd kunnen rekenen. Deze, buiten de context van het surfen bestaande, groepen hebben beiden andere motieven om op die plek aanwezig te zijn. De verschillende motieven, maar ook verschillen in cultuur en afkomst leiden tot andere ideologieën, beelden en visies op het surfen en de plaats daarvan in hun levens. In de literatuur wordt de interactie die plaatsvindt binnen het toerisme aan gegeven door de door Smith (1989) benoemde, *hosts* en *guests*. Toerisme kan gezien worden als een serie transacties tussen de gastheer en de gast, die afhankelijk van de situatie, plaats en gedragingen en motivaties van de betrokken partijen verschillende uitwerkingen hebben (Smith, 1989). Bij de surfers worden de transacties door andere aspecten gekenmerkt in het water als op het land, daar beide partijen andere belangen hebben in deze situaties. Ook is reageren mensen op Bali anders op de komst van toeristen in gebieden welke minder op het gebaande pad van de massatoerist ligt en gedraagt de toerist die voor lange tijd blijft zich weer anders ten opzichte van de *locals* dan de toerist die er is voor een weekje vakantie. Zo zijn er de toeristen die op zoek zijn naar verschillende activiteiten en ervaringen om hun vakantie in te vullen. Voor deze mensen is leren surfen een spontane activiteit of een aanvulling op de andere activiteiten, maar is het niet de specifieke motivatie geweest om naar Bali af te reizen. Door de luidruchtige aanwezigheid van het surfen op het eiland, middels plekken waar men surfboards kan huren bijvoorbeeld worden veel mensen geprikkeld om zelf ook een poging te wagen op een plank te staan. De reizen die deze toeristen maken zijn gericht op de "*experience of novelty and strangeness*" (Cohen 1972: 169). De bedoeling van een dergelijke reis is om toeristen zoveel mogelijk het idee te geven dat ze authentieke ervaringen hebben zonder dat ze fysiek tekort komen. De toerist krijgt de illusie van avontuur maar zoveel mogelijk risico's en onzekerheden van daadwerkelijk avontuur zijn uit de tour gehaald. In deze categorie zijn er hele groepen toeristen die een compleet georganiseerde reis via een organisatie of surfschool die er specifiek op gericht is binnen een veilige omgeving de reiziger te voorzien van het gevoel een 'ware surfer' te zijn. In

de toerisme-industrie wordt er steeds meer nadruk gelegd op het bieden van een bepaalde ervaring, waarbij visuele maar vooral ook belichaamde ervaringen een rol spelen (Franklin, 2003). *"I know some people who are surfing, and it always seemed pretty cool to me. Bali is the perfect scenery to learn how to surf in a few weeks. The water is warm, the teachers and the group are nice and the scenery is beautiful. I think it's the perfect way to spend my holiday. although surfing every day is not as easy as it seems, when you see people surfing it looks like it's so easy. But my muscles are hurting everywhere!*

Ookal wordt het surfen zo aangeboden, de manier waarop de lessen worden gegeven en toegang wordt geboden tot 'de cultuur der surfers' heeft echter weinig te maken met de cultuur zoals die echter onder een groot deel van de gevorderde surfers te herkennen is. Alles is erop gericht dat de 'nieuwe surfers' zo'n uniek en indrukwekkend mogelijke ervaring kunnen koesteren wanneer zij weer huiswaarts gaan. *Boas is surfleraar bij Prosurf, een populaire surfschool aan het bekende KutaBeach. Als surfleraar wordt hij verplicht gesteld regelmatig trainingen te volgen, voornamelijk gericht op de omgang met klanten. "It's a really good surfschool, they learn us how to behave, how to interact, motivate and react on the students we have. We want them to have a happy feeling, that's all what matters. Ha ha besides that, better tips involved when those guys have the feeling of being a 'real' surfer for a day"*. Deze groep heeft vaak contact met een specifiek deel van de lokale bevolking, die zich in hun werk en levensstijl richten op de toerismesector en zoals Boas geleerd heeft zich aan te passen en in te leven in de wensen en visie van de toerist.

Surfers op zoek naar de golven

Internationale surfers die surfen als reisdoel hebben komen naar Bali om redenen als; de goede condities die er op het eiland te vinden zijn, het surfen in een andere setting, een surftrip als vakantie, een combinatie van het 'zien van de wereld' aan de hand van het bezoeken van surfspots in verschillende settings, maar ook de mogelijkheid voor een bepaalde tijd te leven voor de golven omdat het levensonderhoud hier veel goedkoper is. Urry beargumenteerd met zijn concept betreffende de 'tourist gaze' dat toeristen de perceptie en zoektocht construeren door het verschil, hetgeen waar het mee contrasteert (Urry, 2002: 1). De ervaring van de "non-tourist experience" bepalen waar de toeristen

naar op zoek zijn in hun ervaringen, wat geplaatst kan worden tegenover de concepten die geassocieerd worden met thuis, zoals betaald werk (Urry, 2002: 2). Hiermee kan aangegeven worden dat in de ervaringen gezocht wordt naar hetgeen men thuis niet heeft, het tegenovergestelde van de moderniteit. Urry heeft het over een ervaring voor tijdelijke duur, waarna de toeristen weer teruggaan naar 'hun eigen leven' (Urry, 2002: 3). Onder surfers is er ook een deel van de surfers die hier voor een bepaalde tijd per jaar leven. In het hedendaagse leven wordt volgens Franklin in grotere mate stress ervaren, waar in de toerismesector aansluiting bij wordt gezocht door plaats te maken voor *slow time* (2003, 13). Een deel van de surfers besteedt een bepaalde tijd per jaar om te ontspannen door het maken van een surftrip, ze geven aan dat dit de balans van het harde werken en de tijd om tot 'jezelf te komen' weer herstelt. *"I just would'nt know how to live without surfing anymore. Half of the year, the summer, I am working in France, managing my own surfschool, teaching people how to surf. The rest of the year I can live here on Bali with the money I earnt, it's cheap to live here, but most of all the waves are consistent and it is the best place to relax. Besides that I am producing clothes and other gear for my surfschool here on Bali. Some local surfers are helping me with that, they are surfing and earning money through starting business with tourists"*. Andere surfers wijden hun hele leven aan het surfen waarbij de dingen als een carrière, het 'huisje, boompje, beestje' ondergeschikt zijn aan het berijden van de golven. Volgens Franklin kan toerisme gezien worden als specifieke uitbreiding van het leven in moderne samenlevingen, waarbij optimaal gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheden, meer dan dat het een ontsnapping lijkt te zijn van dit leven (Franklin, 2003: 23). Deze levensstijlsurfers hebben door de moderniteit de mogelijkheid de keuze te maken hun leven op deze manier in te richten. Urry heeft toeristen ingedeeld in verschillende categorieën waarbij deze surfers gezien kunnen worden als *'diasporic travellers'*; *"unlike conventional tourism based upon clear distinctions between 'home' and 'away' they have no clear temporal boundaries as one activity tends to flow into the next"* (Allison, 2005: 145). De diverse surfspots die ze bezoeken zijn als het ware hun thuis. Alle toeristen hebben met het surfen contact met de lokale surfers. Hierin is ook een zekere afhankelijkheid zichtbaar, in surftrips, het verkrijgen van informatie over de beste plekken om te surfen op dat moment, maar vooral om een plek te verkrijgen in de hiërarchie in de line-up, is het contact en gedrag ten

opzichte van de *locals* belangrijk voor de mogelijkheden die de surfers hebben.

Ongelijke verhoudingen

De *tourists* gaan op zoek naar ervaringen, ongeproefde smaken, nog niet ervaren sensaties, wat ze maar één keer blijven, waarna ze niet meer nieuw zijn. “*as they eat what they came for they find the supply of tasty tidbits fast running dry*” (Bauman, 2003: 208). Zowel de toeristen die op zoek zijn naar een nieuwe ervaring, als de surfers die hun leven wijden aan het berijden van hogere, grotere, betere golven, vallen binnen de omschrijving van de zoektocht naar nieuwe ervaringen. De Westerse toeristen zijn in hoge mate mobiel, in de zin dat ze de mogelijkheden en kansen hebben zich te verplaatsen, binnen constructen van de samenleving maar ook als reiziger over de wereld. Daarentegen is de lokale bevolking te herkennen in de mate waarin zij gebonden zijn aan het leven in de periferie, waarbij zij in mindere mate kunnen kiezen zich vrijwillig over de wereld te verplaatsen. De situatie is te passen in wat Bauman benoemt als de *tourists* en de *vagabonds*. De eersten zijn zij die '*globally mobile*' zijn, ze hebben de mogelijkheden en de middelen te gaan en te doen wat zij willen. De laatsten zijn *locally tied*, dit betreft de mensen die gebonden zijn aan de plaats waar ze zich bevinden, mensen met weinig keuzemogelijkheden (Bauman, 1998: 88). Ondanks dat de lokale surfers ervoor gekozen hebben het te leren en er ook plezier in hebben, hebben zij niet de toegang tot het surfen als de toerist. In het verkrijgen van gear en met name een surfboard zijn veel van de jongens afhankelijk van de vrijgevigheid van een toerist die zijn plank voor hen achterlaat op het eiland. Ook zijn zij niet in staat de hele wereld over te reizen. “*My dream is to become a surfguide, to travel with the tourists and earn my money this way. I am surfing everyday and talking as much as I can with the tourists to practice my English*”. Het surfen betekent voor veel lokale jongens meer dan alleen een sport of levensstijl, maar betreft vaak ook een (potentiële) bron van inkomsten. Als prosurfer, als surfgids, surfleeraar of een andere toeristisch gerelateerde activiteit hopen ze op deze manier hun geld te verdienen met wat ze kunnen en waar ze van houden; surfen. Het contact met de toeristen biedt ze nieuwe dromen, het perspectief op een kans de wereld buiten Bali te verkennen. Vele surfers gaan relaties aan met toeristen, maar ook in vriendschappen ligt de mogelijkheid een sponsorship te verkrijgen wat het mogelijk

maakt in een ander land te zien, of zelfs daar voor een periode hun geld te verdienen. *"The tourists move because they find the world within their (global) reach irresistibly attractive, the vagabonds move because they find the world within their (local) reach unbearably inhospitable"* (Bauman, 1998: 92). De wederzijdse afhankelijkheidsrelatie komt ook naar voren in de wijze waarop internationale en lokale surfers elkaar van werk voorzien in het opzetten van kleine ondernemingen op het eiland. Bali is een eiland waar een groot deel van de surfers meerdere malen terugkomt, blijft wonen of voor een bepaalde tijd per jaar komt leven. De toeristen zijn alleen niet gemachtigd om bijvoorbeeld grond te kopen of benodigde faciliteiten te regelen wanneer zij niet de juiste, moeilijk te verkrijgen, documenten bezitten. Vaak worden dit soort dingen geregeld met een lokale vriend, welke dan de partner in de onderneming wordt. Dit betekent veelal een goed inkomen voor de lokale inwoner maar juist ook de mogelijkheid voor de toerist op Bali te verblijven en zichzelf ook van inkomen te voorzien. Ondanks dat surfen in de eerste plaats buiten deze processen lijkt te staan, is het er uiteindelijk toch dichtbij betrokken. Juist ook weer door de motivaties die verschillende mensen hebben om te surfen. Aan de ene kant locals, die het surfen zien als een prettige bezigheid, maar altijd in hun achterhoofd hebben dat het een goede mogelijkheid tot inkomsten biedt hier op Bali. Aan de andere kant zijn er de surfers uit het buitenland die proberen zoveel mogelijk een vrij leven te leiden en toch hun uitgaven te dekken door bijvoorbeeld shorts en surfboards te exporteren naar het buitenland. Door samen een business te starten hebben beiden surfers hun doelen bereikt, welke door het surfen in stand zijn gekomen, voor de één kan dit zelfs de reden voor het uitoefenen inhouden en voor de ander betreft het zijn passie waar hij op deze manier optimale toegang toe heeft. Dit is een voorbeeld van een onderliggende reden dat verschillende beweegredenen voor het surfen het contact tussen surfers bevordert zonder dat het te maken heeft met het directe gedrag in het water.

In deze voorbeelden komt de ongelijke verhouding tussen de surfers naar voren, waarbij de machtspositie veelal bij de toerist komt te liggen. *"In the end the people here have to acknowledge the things the Australians have done for them. In the end we are the ones who spend our holidays here, stimulating their economy, and the ones who brought the surfing to this island. Half of the surfers here was able to surf because of the gear we*

left for them, we teached them how. Now the Americans and the Japanese are coming here, spending loads of money, they don't appreciate us that much anymore". Veel van de toeristen zijn gewend aan of verwachten een zekere mate van gastvrijheid wanneer zij het eiland komen bezoeken, daar zij in hun optiek de mensen helpen door hun geld te spenderen. Het contact tussen beiden partijen verloopt op diverse manieren, waarbij de belangen vaak uiteenlopen en de machtsverhoudingen niet op hetzelfde niveau liggen. Zeker wanneer het plaats van bestemming een derdewereldland betreft, ligt de machtspositie vaker bij de Westerse, rijke toerist dan bij de lokale inwoner van het land. *"The easy-going tourist of our era might well complete work of his predecessors, also travellers from the west- the conqueror and the colonist"* (Cohen 1972: 182), waarbij Cohen toerisme zo zelfs neerzet als een vorm van imperialisme. Wanneer we vanuit deze optiek kijken of interactie tussen lokale en internationale surfers zich verhoudt is er in zekere zin een grotere mate van invloed te herkennen van de internationale- ten opzichte van de lokale surfers. Vaak wordt het argument gebruikt dat men als toerist de lokale economie stimuleert, waarbij beredeneert wordt dat wanneer men dit maar genoeg doet men het recht verkrijgt in zekere zin te doen en laten wat men wil. Deze vorm van het recht hebben op golven zet zich ook door in het gedrag dat een deel van de surfers in het water laat zien. De toeristen komen in grote getale en maken aanspraak op de golven die er op die locatie te herkennen zijn, de golven worden 'verkocht' aan de surfers die de mogelijkheden hebben zich naar Bali te verplaatsen om daar te komen surfen. Op deze manier kan de ontwikkeling van het surfen als een toeristische attractie, geplaatst worden in de situatie die heden ten dage in de surfwereld te herkennen is; de commodificatie en daarbij popularisering van het surfen. *"Naivete has allowed surfers to overlook the respect they should have before they go out and take what they can. The transition from land to water is very important. Surfers should make an offer, a gesture, before they take from the water. Surfers should not be like their white ancestors. It is not all conquer and take"* (Mati Waiya, In Barilotti, 2008).

3 De commodificatie en popularisering van het surfen

In een gesprek met Stephan, een fanatieke surfer die de helft van het jaar op Bali woont, komt naar voren dat de surfers vanuit *emic* perspectief elkaar niet altijd zien als gelijken of tot dezelfde gemeenschap rekenen. *"Here in Kuta you will not find any real surfers. The real surfers are the ones that live for surfing, their whole lifestyle; their sleeping and eating habits, their work, the place they live, is all submissive to the possibility to catch good waves. The "surfers" (hij maakt letterlijk het gebaar om het gebruik van de term voor deze groep in twijfel te trekken) you'll find here, are the ones that come to Bali to party and get drunk, to wake up the next day at 2 o'clock, catch one wave and tell the people at home they are here for surfing. For them it is only to be cool, for the image, to pick up some girls"*. Voor surfers als Stephan is het meer dan alleen een sport en betreft het zo een levensstijl. Naast de mensen die hun leven rond het surfen organiseren, zijn er ook mensen die hun identiteit niet in de eerste plaats aan het surfen koppelen, maar het zien en beoefenen als een sport.

Surfen op Bali heeft in de lokale context verschillende betekenissen aan zich gebonden, daar het eiland gekenmerkt wordt door de aantrekkingskracht en draagkracht van een grote diversiteit aan surfers. Deze surfers zijn op zoek naar rust, ontspanning, vrijetijdsbesteding, imagoverschaffing, een manier om geld te verdienen, of zien het surfen als betekenisgeving aan hun leven. De diverse uitleg van de surfers van het surfen geeft indirect weer hoe het voor een deel van de surfers tot een product is geworden, een keuze, een goed dat iets toevoegt aan het leven of wordt gebruikt om een ander goed te verkrijgen, waar de authenticiteit van het surfen, vooral de impliciete actie van het berijden van de golf, voor het andere deel van de surfers centraal staat. Alle surfers behoren tot de overkoepelende 'surfgemeenschap', wat niet betekent dat alle surfers ook daadwerkelijk tot dezelfde groep gerekend worden. Binnen de overkoepelende surfgemeenschap heeft binnen elk individu zijn eigen ideeën en ideologie over wat het betekent om een surfer te zijn (Ford & Brown, 2006: 71).

Ontstaan van surfen als subcultuur

Het surfen heeft zich de laatste anderhalve eeuw ontwikkeld van een oefening in

de premoderne culturen op de Pacific Islands naar een gemonialiseerde internationale sport en (sub) cultuur (Ford & Brown, 2006: 20). In de idealen, gebruiken en kenmerken onder surfers in het huidige tijdperk zijn nog steeds sporen van het verleden, het ontstaan en de verspreiding van het surfen, te herkennen. Veel van deze kenmerken, liggen ook ten grondslag aan de associaties van het surfen en de wijze waarop het in de markt wordt gezet. Ford & Brown beschrijven dat de beeldvorming en culturele waarden van het surfen in de oudheid, 'het begin' van het surfen op de Pacifische Eilanden, zich vooral richtte op aspecten als spiritualiteit, moed en harmonie met de natuur, welke ingingen tegen Westerse Romantische beredenaties in die tijd welke uitgingen van surfen als een immorele en 'kwade' activiteit (Allison, 2005: 144). In de 19e eeuw werd de activiteit geweerd, gewantrouwd en onderdrukt, waarna het in de twintiger jaren van de vorige eeuw opnieuw in opkomst kwam (Ford & Brown, 2006: 35). Dit moment is te herkennen als de opkomst van de surfcultuur zoals we die nu kennen, wat voort bouwt op dit imago. Het surfen in die tijd werd geassocieerd met plezier, gezondheid, *outdoor* activiteiten, competitie, hedonisme en vrijheid achter maatschappelijke conventies (Ford & Brown, 2006: 29). Het surfen als levensstijl komt voort uit de zoektocht naar romantiek, prachtige natuurlijke omgevingen, gevaar, lichamelijke bekwaamheid en vluchtgedrag, wat zich ontwikkelde in de dertiger tot vijftiger jaren, waaraan vorm werd gegeven in films, mode en muziek. Dit betekende automatisch dat de groei van het surfen werd doorgezet daar het bij een groter publiek onder de aandacht kwam. Hier kwam later in the *sixties* de radicaliteit in het surfen maar ook juist spiritualiteit, esthetiek en de zoektocht naar innerlijke rust en authenticiteit bij, het surfen vormde zich als *counterculture* waarbij afgezet werd van de overkoepelende cultuur (Ford & Brown, 2006: 30). Door de groei van het surfen in mondiaal perspectief, werden er steeds meer plaatsen gezocht en aangedaan op zoek naar de beste golven. De '60er jaren zijn zo te herkennen als het begin van de popularisering van het surfen, wat ook het begin van het surfen op Bali betekende.

Wanneer je surfers op Bali vraagt naar de betekenis van het surfen in hun leven en de ideologieën die hierbij een rol spelen, wordt er veelal nog verwezen naar verschillende concepten die hierboven staan aangegeven. Zo kan het surfen staan voor een liefhebberij omdat de surfer houdt van gezond bezig zijn in de buitenlucht, anderen verwijzen naar de band met de natuur en weer anderen geven aan dat het tegenwicht biedt aan de stress en

‘het snelle leven’ dat het leven in de Westerse moderne wereld met zich mee brengt. De bovengenoemde kenmerken vormen zo de basis aan sleutelkenmerken, onderliggende waarden en beelden welke opnieuw geuit en gebruikt worden in verschillende tijden. Er is echter door de wijde verspreiding van het surfen en de samenkomst van verschillende groepen op de meest uiteenlopende plekken van Afrika tot Canada, tot Bali, naast deze gedeelde kenmerken tegelijkertijd een diversiteit ontstaan in kenmerken die centraal staan en de betekenis die het surfen inneemt in de levens van de surfers. Dit is te verklaren aan de hand van de persoonlijke wijze waarop deze mensen het surfen een rol laten spelen in hun leven, tot in hoeverre ze het tot onderdeel vermaken van hun identiteit.

Surfen als '*commodity*'

De laatste paar decennia heeft het surfen zich ontwikkeld tot een *booming business*, waarbij er steeds meer mensen een poging wagen op een plank te staan maar ook een enorme groei van het professionele circuit heeft plaatsgevonden (Barilotti, 2008). Barilotti (2008) gaf een groei van de surfindustrie met 63 procent in de laatste zeven jaar aan, waarmee gezegd kan worden dat het surfen zich in één van zijn periodieke “*boom cycles*” bevindt. Vooral in de laatste vijf jaar heeft er een internationale explosie van surfkampen en scholen plaatsgevonden, waarbij zich ook op Bali steeds meer van deze ondernemingen hebben gevestigd. Dit houdt tegelijkertijd ook in dat er een toename is geweest in variatie en de hoeveelheid mensen die er in het water te vinden zijn. Deze ontwikkelingen zijn samengegaan met de wijze waarop surfen gepopulariseerd en gecommuniceerd is in deze tijd. Een van de meest gebruikte beschrijvingen van een *commodity* komt van Marx; *a commodity is, in the first place, an object outside us, a thing that by its properties satisfies human wants of some sort of another* (Marx, 1867). Zo is ook surfen in dit mondiale tijdperk tot een product geworden wat uitgedrukt kan worden in geldelijke middelen en wat voorziet in de bepaalde behoeften van de consument. De commodificatie van de surfcultuur kan gezien worden als een connectie tussen de consumenten en de mogelijkheden om op de één of andere manier een identiteit en levensstijl te verkrijgen wat geassocieerd wordt met bepaalde significanties en waarden die aan het surfen gelinkt worden (Ford & Brown, 2006: 68).

Surfen wordt in alle soorten en maten gebruikt in de verkoop van producten en het

opzetten van business op het eiland. De grote surfmerken hebben in Kuta, het hart van de verblijfplaats van de surfers, op elke hoek een gigantische winkel. In bars worden constant surffilms vertoond, surfboards worden gebruikt als decoratie en uithangborden met tekst, foto's van bekende surfers prijken aan de muren en de slagzinnen voor het beste surfhotel, restaurant, bar en shop leggen de link tussen de onderneming en de nummer één attractie op Bali. De surfscholen aan de kust maken het mogelijk voor elke leek te proeven van de sensatie op een plank, de golven te berijden en voor de betere surfer staat op elke hoek van de straat een gids paraat om de beste spots van Bali en omstreken te helpen verkennen. Grote billboards, kaarten en posters van de bekende merken maken de 'nieuwe' surfers binnen een mum van tijd wegwijs in de stijl en kleding van de subcultuur en de bijpassende bruine kleur is zo verkregen in het tropische zonnetje. De commodificatie komt daarnaast naar voren in de talloze competities en evenementen die de grote merken als Billabong, Ripcurl, Oakley, Hurley etc. organiseren voor de prosurfers, kinderen, vrouwen en andere doelgroepen. De grote surfmerken, de boegbeelden van de popularisering van het surfen, identificeren zich met en maken gebruik van de elementaire beelden en de authenticiteit van het surfen, zoals de relatie en de zoektocht naar de golven, maar ook de wijze waarop het surfen zich als tegenstroming op de geldende cultuur manifesteert. Dit komt terug in slogans van onder andere Ripcurl; *'Living the search'*, Billabong; *'Only a surfer knows the feeling'* en Volcom; *'Youth against establishment'*. Hiermee wordt gerefereerd aan de klassieke beelden en kenmerken welke tegemoet komen aan de behoeften en wensen van de consument.

Wanneer we kijken naar hoe de commercialisering wordt ingezet kan een onderscheid worden gemaakt tussen het materiële en immateriële aspect van het surfen. De eerste vorm waarin het surfen wordt gecommuniceerd, is het beeld van het surfen te verbinden aan producten die niet in de eerste instantie direct verbonden zijn met surfen. Doordat het surfen zo'n belangrijke rol speelt in het toerisme naar het eiland, proberen verschillende kleine ondernemingen hier op in te spelen door hun product te koppelen aan de activiteit op het eiland. De andere vorm van commodificatie is de immateriële kant, het verkopen van het surfen zelf, de ervaring om te surfen door middel van lessen, surfscholen, georganiseerde reizen en surftrips. Het surfen wordt ingezet als toeristische attractie. Een uitweg van de huidige persoonlijkheid, de mogelijkheid een spannende,

nieuwe ervaring mee te maken, waarbij deze daarnaast toegang biedt aan de identiteit die het beoefenen van het surfen verschaft. Hierbij wordt het surfen zelf ingezet als een product dat aan bepaalde behoeften kan voldoen, wat een uitweg kan vormen van de moderniteit. Hierbij kan gesproken worden van decontextualisering, omdat het product een nieuwe waarde krijgt de samenleving door het proces der commodificatie.

Hoe commodificatie vorm heeft gekregen

Volgens Booth wordt de surfcultuur geïnterpreteerd door de 'Zeitgeist' van zijn tijd (Booth, 2001). Hij legt uit dat de surfcultuur zich door de jaren heen ontwikkelt en verandert, hij wordt geherïnterpreteerd naar de ideeën en ideologieën van die tijd. Op deze manier is de surfcultuur aan de hand van de waarden, principes en percepties te plaatsen in de context van de gehele samenleving. Volgens Ford & Brown verklaart de manier waarop het surfen geplaatst wordt in de tijdgeest van dat moment ook waarom het zo'n invloed heeft op de bevolking (2006: 44). Het geeft namelijk tegelijkertijd een substroming, een subcultuur weer waarbij mensen een weerwoord hebben voor de cultuur waar ze zich nu in bevinden. De doelgroep is op zoek naar een ervaring, bijvoorbeeld de connectie met de krachten van de natuur, wat met dit product gerealiseerd kan worden. Canniford en Shankar geven een analyse waar de connectie tussen de surf- en de consumentencultuur heeft plaatsgevonden. Ze beschrijven dat de surfcultuur geconstrueerd en aangepast is door verschillende media en marketing discoursen die de consumentencultuur onderbouwen (Canniford & Shankar, 2007: 35). Op deze manier is surfen neergezet als een 'wilde' en 'primitieve' bezigheid om verschillende producten neer te zetten met een gevoel van 'otherness' en sentiment wat in het dagelijkse leven ontbreekt. Dit komt direct naar voren in het verhaal van twee Europese surfers die elkaar op Bali tijdens het surfen zijn tegengekomen. Zij werken het hele jaar onafgebroken zodat ze elk jaar een maand of twee kunnen surfen '*to get to our senses*'. In tegenstelling tot gedisciplineerd en vooruitziende zoals zij het leven thuis ervaren, is het primitieve, het surfen, niet materialistisch, utopisch en opzichzelfstaand en houdt het elkaar zo in balans. Door activiteiten die aan deze criteria voldoen, kunnen subjecten een spannend cultureel territorium ervaren, door welke ze de grenzen van het normale, urbane en civiele kunnen ontdekken (Canniford & Shankar, 2007: 35). Canniford en Shankar geven aan dat het

meer gezien kan worden als een spannende remedie voor bepaalde vervreemdende kwaliteiten van het urbane leven (2007: 36). Ook dit komt terug in de verhalen die de surfers vertellen, daar veel van hen aangeven zichzelf in de activiteit gevonden hebben doordat het men door de rust, de uitdaging en de levenslessen die men leerde en het eveneens impliciet betekenis gaf aan het leven.

De media via magazines, internet en foto's dragen bij aan het beeld dat van het surfen opgebouwd en uitgedragen wordt. Daarnaast zijn surffilms een belangrijk medium in het beeld dat gevormd wordt over het surfen en de cultuur daaromheen.

"Because of surfers aspiration to travel, in conjunction with specialist films and magazines, was the primary way in which surfing cultural values were diffused and assimilated, particularly across national boundaries" (Allison, 2005: 144). Appadurai geeft aan dat verbeelding hét aspect is dat de hedendaagse maatschappij kenmerkt. Het geeft ons namelijk de mogelijkheid de andere kant van de wereld en zo ook een ander leven te verbeelden. Middels moderne media en technologie wordt de visualisatie van het leven als 'ander' inzichtelijk en grijpbaar (Appadurai, 2002), waar ook de wereld van de surfers onder valt. Zo leveren films en foto's een belangrijke bijdrage aan de verbeelding over het leven als een surfen en de activiteit van het surfen zelf, maar vooral ook het inzicht in de surfcondities op andere plekken op de wereld. Het kunnen zien en verbeelden van betere golven op idyllischere plekken zorgt onder surfers tegelijkertijd ook voor de drift om daar te willen surfen. Zo trekken plekken uit films, die op internet te vinden zijn of bekend worden steeds meer surfers aan, waarbij deze plekken als het ware gepopulariseerd worden. Daarnaast worden steeds meer mensen aangetrokken ook een keer te gaan surfen door de kracht die van deze beelden uitgaat.

Tegengestelde belangen

Kampion beschrijft het begrip surfcultuur als een uniek systeem van rituelen, afzonderlijke taalelementen, een losse *'tribe'* hiërarchie en unieke leefstijl, kenmerken die breed geïmiteerd en gebruikt zijn over de wereld (Kampion, 2003a: 46). De imitatie komt naar voren in de commodificatie, het gebruik van het surfen als product of om bepaalde producten in de markt te zetten, waarbij tegelijkertijd een tegenhanger weergegeven wordt; de authentieke surfcultuur. De manier waarop het surfen als gecommuniceerd

product geassocieerd wordt met een bepaalde stijl en kenmerken, wat door de samenleving vaak gezien wordt als positief, wordt door vele surfers juist met minachting aangezien (Ford & Brown, 2006: 68). De surfers proberen daardoor juist een onderscheid aan te brengen tussen henzelf, de authentieke surfers en wat door hun gezien wordt als de surrogaatversie van hun cultuur. De belangen van de authentieke surfers komen niet overeen met de doelen en behoeften van de grote coöperaties, maar ook de kleine bedrijfjes en surfers die door de popularisering worden aangetrokken. Een typerend voorbeeld hierin is de wijze waarop er wordt omgegaan met de 'secret spots' en de ongeschreven regels die hier op van toepassing zijn. Zo is er namelijk in het midden van Kuta een winkel die onder andere t-shirts verkoopt met daarop de surfspots die er op Bali te vinden zijn, aangegeven op een print van een kaart. Onder deze plekken zijn een aantal namen te herkennen die onder een groot deel van de surfers (surftoeristen) op Bali niet bekend zijn en allerm minst openbaar worden gemaakt in surfmagazines of websites. In de surfscene is het onaanvaardbaar om de zogeheten '*secret spots*' publiekelijk af te beelden, op te schrijven, openbaar te maken of zelfs te vertellen tegen anderen. Toch wordt in de verkoop van producten, het meenemen van toeristen naar dit soort *spots* weinig aandacht besteedt aan de oorspronkelijke regels onder surfers. Een ander belangrijk punt is het tegengestelde belang dat er meer mensen in de oceaan komen, wat voor de commerciële sector meer inkomsten betekent, voor de surfers echter minder golven en plek om te surfen.

Daarnaast betekent de commodificatie dat de subcultuur een onderdeel uitmaakt van de consumentencultuur. Hebdige (1979) beschrijft deze wisselwerking in termen van commodificatie van subculturen in verband met ideologische inkapseling. Door deze twee fenomenen wordt het subversieve karakter van een subcultuur geneutraliseerd en zo beschikbaar en toegankelijk gemaakt voor het grotere publiek (1979: 94). De uiterlijke stijl en ideologie worden gepopulariseerd waarbij de subcultuur tot een onderdeel vermaakt wordt van de overkoepelende cultuur. De subcultuur op reageert hierop door hen juist te vermaken tot gemeenschappelijke vijand, om de authenticiteit en de bijbehorende exclusiviteit te waarborgen (Hebdige, 1979). Ze maken een onderscheid tussen de 'echte surfers', die voor authenticiteit staan en creëren het beeld van de 'ander', welke gezien kunnen worden als de *mainstream* die toegang probeert te verkrijgen tot de

subcultuur. Irwin (1973) bediscussieert het begin van de creatie van de '*surfscene*' als een nieuwe subculturele formatie, rijzende vanuit twee basiscondities; *insiders* en *outsiders*. Voor de aanstichters van de groep, de *insiders*, de authentieke surfers, was er de noodzaak voor een rustpauze in hun levens, wat relatieve vrijheid van verplichtingen naar andere perspectieven en levensstijlen betekende, samen met een gedeelde focus op een andere en intensieve activiteit waar experimentatie en spontaniteit kwam kijken (Irwin, 1973). De tweede conditie brengt de ontdekking en de identificatie van de *outsiders*, van de scene met zich mee, voor wie het surfen de aantrekkingskracht heeft als een hechte en spannende levensstijl. Irwin draagt hierbij het fenomeen 'pseudosurfer' aan voor de *outsiders*, een betiteling voor de surfers voor wie het surfen een secundaire activiteit betreft. Eriksen geeft eveneens een onderverdeling aan tussen *insiders* en *outsiders*, aan de hand van 'we-hood' en 'us-hood', waarbij hij aangeeft dat iedere gemeenschap zich identificeert in relatie tot hetgeen men juist niet is, wat de *outsiders* betreft (1995:427). Op deze manier creëren verschillende groepen gezamenlijk een gedeelde identiteit om zich af te zetten tegen een gemeenschappelijke, nieuwe, *outsider*, zoals Hebdige ook verwoord, verbeelde vijand. Dit is de basis voor het gevoel van de *us-hood*, waarbij de sociale cohesie ontstaat ten opzicht van een externe factor (Eriksen, 1995). De *we-hood* gebaseerd is op onderlinge afhankelijkheid en een gemeenschappelijk doel wat de interne cohesie realiseert (Eriksen, 1995: 427). Ondanks dat de surfers overal van de wereld vandaan komen en deze surfers elkaar nooit allemaal kunnen kennen, is er toch sprake van een gemeenschappelijk gevoel van '*ushood*' door de externe bedreiging die de commercialisering met zich mee brengt. Eriksen beargumenteert dat door de fenomenen, zoals de ontwikkeling van communicatie en toerisme, die van invloed zijn op deze groep, zij bewuster wordt gemaakt van het onderdeel in het grotere systeem waar zij onderdeel van zijn (1995: 431). Doordat de groep zich buiten en over de internationale landsgrenzen heen vormt, valt dit tegelijkertijd onder de term, zoals Benedict Anderson benoemt; een '*Imagined Community*' (Anderson, 2006). Dit houdt in dat de surfers die tot deze gemeenschap behoren elkaar niet letterlijk allemaal kunnen kennen en zullen ontmoeten, maar er toch sprake is van gemeenschappelijkheid (Anderson, 2006: 6). De verbeelding die hieraan ten grondslag ligt is voornamelijk gericht op de essentie van de gedeelde ervaring van het surfen. Ongeacht waar de persoon vandaan komt, welk werk hij

daarnaast doet en welke andere persoonlijke kenmerken op iemand van toepassing zijn, is hetgeen dat telt dat deze persoon óók een groot deel van zijn leven wijdt aan het berijden van de golven. Anderson geeft aan dat een verbeelde gemeenschap kan worden gezien als een diepgaande, horizontale kameraadschap (Anderson, 2006: 7), wat een fenomeen is wat ook onder internationale surfers gezien kan worden. Het gedeelde levensdoel, de relatie met de oceaan en de rituelen, linguïstische kenmerken, regels in het water en activiteit zelf vormen het raamwerk aan verbindende factoren die het verbeelde kameraadschap omzetten in een lidmaatschap van deze groep. Als laatste valt de gemeenschappelijke ‘vijand’ zoals Eriksen en Hebdige naar voren brachten ook onder de verbeelding van de groep was als bindende factor optreedt.

De authentieke surfers

“Surfing is not just something you do, it is something you are” (Bryant).

Alhoewel surfen wordt gekenmerkt door de impliciete eenvoud en kortdurendheid van de activiteit, kan het rijden op een plank langs een golf zo tegelijkertijd een immense persoonlijke invloed hebben op iemands levensstijl. Zelfs zo dat het resultaat is dat deze mensen hun hele levens rond het surfen organiseren. Wie een aantal gesprekken voert met serieuze surfers, hoort vrijwel altijd hetzelfde; *“When I am not near the ocean, I am getting itchy. Especially when the conditions are good, the only thing I can think of is take my board and get myself out there. When I am sitting in the line-up is when I feel relaxed and peacefull again. Getting waves, it's all that matters”*. De ideologie die door de jaren heen ten grondslag ligt aan de authentieke surfcultuur is de ervaring van het surfen zelf; *‘riding the waves’*. Hoe meer iemand een toegewijd surfer is, hoe meer alle bijkomende culturele aspecten die hiermee samenhangen van weinig persoonlijk belang zijn. Dingen als woonruimte, werk, dagelijkse rituelen en verplichtingen worden allen afgemeten aan de mogelijkheid om te surfen. *“Most of the days I go through a barrel a thousand times, especially when the waves suck. I can see myself, feel myself on the wave, when waiting for the trades to come. I look at the video on the screen, it makes me feel restless, makes me want to drink a beer because that's all I can do for now. That's what surfing is, waiting, waiting, waiting till Mother Nature thinks it's time for us to get some big swell, good sets, no wind. When you want to become a real surfer girl, you have to*

understand this, understand the ocean, understand how small you are, accept the fact you're helpless, be happy that you're allowed to play with it. But you won't understand, go and be beautiful girl, because you won't become a surfer anymore" (Bryant). Bryant legde een aantal maanden later uit wat hij bedoelde; leren surfen is als een taal spreken, je leert het als je jong bent en goed of nooit meer helemaal en dan zul je nooit een surfer zijn. Bourdieu beschreef dit fenomeen als *'What is "learned by the body" is not something that one has, like knowledge that can be brandished, but something that one is'* (1990: 73). Dit is het gevoel wat de authentieke surfers scheidt van hen die volgens hen geen surfers zijn. Na de vele gesprekken met verschillende surfers komt naar voren dat een 'echte' surfer te herkennen is aan toewijding, levenswijze, ontwikkeling en surfstijl.

Het commodificatie-dualisme onder surfers

Het probleem ontstaat wanneer we gaan kijken naar het dualisme dat de commodificatie voor veel surfers met zich mee brengt. Ook veel authentieke surfers reizen echter af naar bestemmingen als Bali, daar de golven, condities en omstandigheden zich uitermate goed lenen voor een goedkope, rustgevende en uitermate surfrijke tijd. Ze voeden hiermee echter ook meteen de popularisering van surfspots als die op Bali, waarmee ze de commodificatie en alle tegenstrijdige concepten die dit mee zich meebrengt met de oorspronkelijke doeleinden van het surfen. De oorspronkelijke ideologieën van het surfen richtten zich namelijk op de essentie van de activiteit en de primitieve elementen in de levenswijze die hiermee samenhangt. Bauman (2000: 73) benoemt dat alles een keuze is behalve de keuze om keuzes te maken in de consumptiemaatschappij. Daar de surfers ook onder deze overkoepelende maatschappij vallen vormen ze een onderdeel van de popularisering waardoor juist meer en meer surfers naar bepaalde plekken trekken, wat accommodatie en eetgelegenheden doet opkomen en de authentieke, rustieke sfeer van de natuurlijke omgeving teniet doet. Het lijkt onmogelijk hetgeen de surfers willen ontvluchten; de moderniteit, te ontwijken, daar het overal in terugkomt en juist circulair weer in gang gezet wordt. Het surfen als een tegenstroming van de moderniteit en zoektocht naar het elementaire kan zo aan de ene kant gezien worden als een onderdeel, aan de andere kant als een tegenreactie op de modernisering en consumptiecultuur. Parmenter (2005) beschrijft dit als de surfers die

gevangen zijn in een web van de eigen ondergang van de cultuur. "*The threat against which surf subculture truly militate is not that of cultural rejection, but of commercial appropriation*" (Parmenter, 2005). Deze zin verwoordt niet alleen de veranderingen beïnvloed door de commerciële sector, maar juist ook dat dit door bepaalde surfers wordt gezien als een bedreiging welke moeilijk tegen te gaan is, daar de subcultuur langzaam een onderdeel vormt van het grotere geheel. Parmenter geeft in zijn stuk aan dat de surf industrie van het nieuwe millennium niet alleen professionaliteit verkoopt, maar ook *anti-mainstream* en *anti-corporate* verbeeldingen en persoonlijkheden. Er is een voortdurende toename van surfbedrijven die surfers betalen die bekend staan om hun stijl en het levende bewijs te verworden van een '*economy of loss*', waarbij de prestige die hier aan vast hangt omgezet wordt in de aura van het surfmerk (Parmenter, 2005) en authentieke cultuur wordt opgenomen in de commercialisering.

Wat in deze problematiek weinig naar voren komt is de rol die het speelt daar waar het allemaal om begonnen is; in het water. Hier zijn het de surfers zelf die de regels voor en onder surfers organiseren en in stand houden. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de werkelijke authenticiteit alleen nog gevonden kan worden in het water. Hier is waar het draait om het berijden van de golf, het 'doen' is de essentie, alles wat er daaromheen in het water gebeurt dient om dit zo goed mogelijk te organiseren. Zodra de surfer zich verplaatst naar het land, wordt hij geconfronteerd met de tweezijdigheid van zijn identiteit; hetgeen waar hij zich eigenlijk tegen af wilde zetten is verworden met hetgeen waar hij dit in zocht. Het surfen is een product geworden, een onderdeel van de moderniteit en cultuur waar het surfen allereerst een uitweg toe bood. Door zich te richten op waar het allemaal om draait; het berijden van de golf, hebben surfers een manier gevonden om zich hiertegen te verzetten, de commodificatie te ontkennen. De wijze waarop ontstaat door op de verschillende spots, in het water, aan de hand van toewijding aan de locatie zelf een onderscheid te maken tussen welke surfers worden gezien als de *insiders* en *outsiders* van de gemeenschap. In het water is de toewijding zichtbaar door het niveau en de stijl van de surfer, wat samengaat met de tijd en energie die er in een bepaalde plek gestoken wordt. Degenen die zich op deze vlakken bewezen hebben behoren tot de insiders van een groep waaraan deze surfers 'het recht op het pakken van golven' ontlenuen. Dit fenomeen kan beschreven worden als territorialisme.

4 Territorialisme en de organisatie van de *surfspots*

In de lenigheid van de klassieke Aziatische hurkpositie vertelt mijn buurjongen, een *local*, met een zorgelijke rimpel op zijn voorhoofd over de ontwikkelingen op het eiland in relatie tot het surfen. Regelmatig komen er mensen met een board onder de arm langslopen, *locals*, gevestigde Europeanen, Amerikanen en Australiërs die hem, op een enkeling na, amicaal groeten. *“I don't know where they are coming from, so many. Twenty years ago, there were still only trees here, no roads; surfers had to search for the spots. Travel a whole day over the little sandy paths only because of a feeling they would find some good waves on the other side of the island. Now, there are a hundred of them in the water, every day. It is just no fun anymore, we are like babychickens, all on one square meter, picking on each other. No freedom, no rest, sharing my waves with those who keep fucking them up. They are coming with their giant softboards, big groups, and the worst of all, it is locals bringing them here, trying to get large tips for teaching this stupid crowd. Bringing them here without even teaching them the rules. And they expect us to be friendly like always, because we are, be respectful, when they are not. Look at those beautiful waves, this what is happening here is not what surfing is all about.”*

Het afbakenen van het territorium en het vormgeven van groepen in de lokale context ontstaat in antwoord op de commodificatie en hieruit volgende popularisering van het surfen. Hier komt in naar voren dat de surfers steeds mobieler worden, de hele wereld als speelveld hebben, maar tegelijkertijd de focus gelegd wordt op de lokaliteit, de processen in het water. Dit betreft het grondgebied van de surfer en terrein waar hij nog optimaal zijn invloed kan laten gelden. Getracht wordt de mondiale commercialisering en popularisering uit te sluiten en de invloed van buitenaf zo te beperken tot buiten het water.

Regels in het water en surfetiquette

De surfers zijn voor het surfen afhankelijk van uitzonderlijke natuurlijke bronnen; een kustlijn en golven die zó breken dat de golven zich lenen om te surfen. Ook al is er een behoorlijk aantal kilometers aan kustlijn te vinden in de wereld, perfecte golven om te surfen, en dus goede surfspots, zijn zeldzaam. Behalve het beperkte aantal golven, de

afhankelijkheid van de binnenkomst van de *swell* en het aantal sets dat binnenkomt, kan de golf in de meeste gevallen maar door één, wil hij twee kanten op breken twee, surfers tegelijk bereden worden. Dit leidt tot een aantal problemen in verband met interactie en confrontaties tussen verschillende surfers. Wanneer er meer surfers in het water liggen, dan er aan golven binnenkomt, moet er bepaald worden welke surfer op dat moment het meeste recht heeft op de golf. Een andere problematische situatie ontstaat wanneer er twee surfers inpeddelen en 'gaan' voor dezelfde golf. Onder surfers hebben zich, inmiddels algemeen geldende, regels ontwikkelt om het gedrag en de acties in het water te organiseren en op deze manier confrontaties te vermijden. Deze regels zijn ontstaan uit de omgangsnormen en allereerst rationele beargumenteerde handelingsprocessen die zich onder surfen in het water automatische hebben ontwikkeld in de onderlinge omgang en communicatie. Deze regels staan bekend als de surfetiquette. Canniford en Layne hebben het over deze regels als een informele '*community regulation*' een leidend principe voor de zelfregulerende anarchistische filosofie die de surfers kenmerkt. Ze beschrijven dit proces als een 'interactie ritueel', gebaseerd op de consensus welke informeel de grenzen aangeeft en de competitie voor de schaarse goederen; de golven, reguleert (Canniford & Layne, 2004: 1). De regels zijn ontstaan in de omgang tussen surfers in het water en worden op deze manier ook aangepast en toegepast. Ze worden voornamelijk door de surfers onderling aan elkaar doorgegeven, maar ook op bijvoorbeeld surfscholen behoren de regels aan de beginners kenbaar gemaakt te worden. In het water, maar ook op het strand en in surfbars worden situaties besproken en wordt aan de minder ervaren surfer uitgelegd hoe te handelen in bepaalde situaties.

Het eerste deel van de regels komt grotendeels voort uit praktische beredeningen, logisch anticiperen op de situatie. Daarnaast wordt de veiligheid tijdens het surfen gewaarborgd wanneer ze in achtung worden genomen. Overtredingen kunnen afhankelijk van de gevolgen en persoon afgestraft worden. De belangrijkste en bekendste van deze regels is die betreffende het *indroppen* op een andere surfer. Wanneer twee surfers tegelijk inpeddelen op een golf heeft de surfer die zich het dichtst bij het breekpunt van de golf bevindt voorrang. Wanneer een andere surfer eveneens zijn take-off doet op deze golf, is dit *indroppen*, wat confrontatie, ongelukken, ruzie en weerstand in de hand werkt. De regels hieromtrent zijn vrij strikt, in de zin dat er voor verschillende

situaties bepaald is wie de voorrang betreft. Wanneer iemand anders zich al op de golf bevindt omdat hij eerder was met zijn *take-off*, zich verder in zee bevond of zich dichterbij het breekpunt van de golf bevond, verdient hij voorrang. Een tweede regel is dat de surfers zoveel mogelijk vrij baan maken voor de surfer die op dat moment de golf rijdt. Dit houdt ook in dat het niet aanvaardbaar is bijvoorbeeld je plank zo maar los te laten wanneer er een golf in de buurt breekt, omdat dit het board kan veranderen in een ongeleid projectiel.

Op plaatsen waar veel beginners het water in gaan en ze ook verwacht worden het water in te gaan, zoals op Kuta Beach, worden fouten minder snel afgestraft dan wanneer deze beginners op andere spots proberen een golf te pakken. Wanneer respectvol wordt gehandeld en excuses worden aangeboden, worden aan zelfs als grove fouten ervaren acties weinig consequenties verbonden. Het tegenovergestelde is het geval wanneer men op gevaarlijke en *big-waves spots* gaat kijken. *“I’ve seen people dropping in on somebody in Ulu’s, when the waves were big. The guy that was already on the wave had to pull back and got wiped out and washed by the set. The surfer that dropped the guy got a few on his face, they broke his board and if he comes again in the next five years they will kick him out”*. De sancties die gelden variëren van de betrokken personen, de situatie, de sfeer en de locatie. Hoe beter de condities en de spot, hoe zwaarder de sancties zullen zijn wanneer er ontoelaatbaar gedrag wordt vertoond. Echter zijn er naast deze internationaal gedragen regels onder surfers ook regels die kunnen variëren per land, surfspot en de aanwezige surfers in het water, welke te maken hebben met respect, lokaliteit en de condities. *“At significant surfs spots, the structure, rules and strength of the local hierarchy, control activity within the territory. All surfers know this. Every time we venture into a new surf spot and test a new territory, we enter into a 'force field' of hierarchy. This field might be highly organized or it could be extremely anarchic; either way, you can bet there's an organizing paradigm and every newcomer has to 'get with it'”* (Kampion, 2003b: 59). Een belangrijke regel is het respect voor bepaalde ‘oudere’ of profsurfers, die hun kwaliteiten en stijl meer dan eens duidelijk hebben gemaakt op een bepaalde spot. Deze surfers wordt ook door andere locale surfers meer voorrang verleend, daar ze een bepaalde status hebben verkregen. Dit zijn veelal surfers die veel tijd en energie in een plek gestoken hebben en verdienen om die reden het respect van andere

surfers in de *line-up*. Daarnaast is het respect voor andere surfers in het algemeen op veel plekken een geldende regel, wat terugkomt in de antipathie voor bijvoorbeeld het fenomeen *snaking*, waarbij een surfer zich zo manoeuvreert dat hij op het moment suprême zich vóór een andere surfer bevindt betreffende de voorrangspositie. Theoretisch is dit juist, praktisch wordt dit door de andere surfers in de *line-up* weinig gewaardeerd en toont disrespect voor de andere surfers in het water. Waarbij het ook weinig respect toont wanneer men niet bereid is golven te gunnen aan de omringende surfers in de *line-up*. Ook getuigd het van weinig respect wanneer je als beginnende surfer op locaties surft die qua niveau te hoog zijn. Zo wekt het ergernissen op onder andere surfers wanneer de surfscholen met beginners tussen de betere surfers gaan liggen op bijvoorbeeld een reefbreak als Changgu. Wanneer iemand de pakorde in de line-up in de weg staat om de golven zo efficiënt mogelijk te verdelen en er zo dus golven en of ritjes verloren gaan, toont dit op deze manier ook disrespect voor de surfers in het water.

Interactie in het water, hiërarchie

De organisatie van de verdeling van deze golven gaat aan de hand van een set van regels, die onder surfers over de hele wereld gekend, bekend en in achtung genomen worden. Naast de regels van het surfen, is wordt er aan de hand van een set aan kenmerken onder de individuele surfers een hiërarchische verdeling vormgegeven welke eveneens ontstaat vanuit de interactie tussen surfers. Er zijn verschillende 'rites de passage' in de ontwikkeling van constructen tussen surfers, die leiden tot lidmaatschap op verschillende niveaus in de gemeenschap (Kampion, 2003a: 46). Pierre Bourdieu benadrukt interactie als essentieel aspect bij groepsprocessen en gemeenschapsvorming, waarbij hij zijn theorie voornamelijk toespitst op de interne groepsprocessen (1984). Hierbij komen een aantal elementen naar voren die van belang zijn voor de groepsvorming binnen de overkoepelende gemeenschap van surfers op een bepaalde *surfspot*. De hiërarchie onder surfers maar ook tussen groepen surfers in het water, wordt gedeeltelijk bepaald door de mate waarin iemand betrokken is in de surfgemeenschap. Hiermee wordt vooral bedoeld hoeveel tijd een surfer doorbrengt met andere surfers, op een specifieke *spot* en voornamelijk de tijd en energie die in het water in die specifieke *spot* gestoken wordt. Hier hangt een constructie omheen van bepaald gedrag, handelingen

en rechten, wat samenhangt met de hiërarchie in het water. Bourdieu stelt deze collectieve constructie als een 'habitus', een fenomeen wat groepsgedrag verklaart vanuit een bepaalde collectieve manier van doen, handelen en waarnemen (Bourdieu, 1984). Volgens Bourdieu bestaat de samenleving uit verschillende velden; politiek, sport, wetenschap, waarbij er binnen zo'n veld een voortdurende machtstijd, conflict en competitie gaande is tussen de spelers om de schaarse middelen en de symbolische erkenning die binnen dat veld op het spel staan (Bourdieu in Ford & Brown, 2006: 77). De surfers hebben een constante competitie om de golven, de erkenning voor hun kunnen en niveau maar ook om een plaats binnen de hiërarchie te verkrijgen. Deze plaats is afhankelijk van het niveau, of het een local of buitenstaander betreft, de techniek, relatie met anderen, de *surfspot* waar de surfer zich bevindt en tevens het moment. Binnen elk veld gelden specifieke, maar deels ook onbewuste regels waar de spelers zich aan moeten houden, zoals 'nooit je *board* laten schieten' maar ook respect tonen voor ouderen en surfers hoger in de hiërarchie. Het onbewuste komt naar voren in de mate waarin ervaren surfers deze regels zie als een bepaalde logica, een voor de hand liggend fenomeen. Bourdieu noemt binnen het spel drie vormen van 'kapitaal' te herkennen; economisch, cultureel en sociaal, welke alledrie toegang kunnen geven tot de macht en invloed in het betreffende veld (Bourdieu, 1984). Deze vormen zetten zich in het surfen om in niveau, toewijding en connecties. Wanneer op één of meerdere van deze velden, bijvoorbeeld een surfer die zeer kundig in staat is de golven de rijden, hoog wordt gescoord zal dit de status en de plaats in de hiërarchie verhogen. In het veld is er door de constante interactie die plaatsvindt tussen de verschillende individuen een bepaalde sociale structuur; '*habitus*' ontwikkelt, gebaseerd op gedeelde ervaringen tot stand gekomen (Bourdieu, 1984). De opgebouwde structuur is daarna ook weer te herkennen als richtlijn voor verdere handelingen binnen het veld en de '*habitus*' wordt gekenmerkt door het *insiders-perspective* dat het verschaft. Mensen die zich langer in het veld bevinden hebben op deze manier een voorsprong op de nieuwkomers, wat zeer duidelijk naar voren komt in het onderscheid tussen de 'gevestigden' en de 'buitenstaanders'. Aan de hand van de scores op de verschillende kapitaalplakken kan men status of macht ontleen binnen de gemeenschap, waarmee een hiërarchische verdeling aan wordt gegeven tussen de surfers binnen de gemeenschap (Bourdieu in Ford

& Brown, 2006: 77). De lokale surfers die veel op een plek surfen, zeer kundig zijn en veel mensen kennen zijn de surfers die het hoogst in de rangschikking staan. De beginners, toeristen die voor een paar dagen het eiland komen verkennen en een dagje willen surfen, behoren tot de laagste qua rang in de line-up. Op elke spot in Bali is zo een bepalende hiërarchische verdeling te herkennen onder de surfers die er in het water liggen. Deze verdeling en de manier waarop deze specifiek tot stand komt op die plek hangt sterk af van de mensen die in het water liggen, maar eveneens van de groep lokale surfers die de regels op de spot bepaald. Sanur en Nusa Lembongan zijn locaties die erom bekend staan dat de locals hier minder open staan voor nieuwkomers in de rangorde. Plekken als Kuta en Legian daarentegen worden overstelpt met beginners waar rekening mee gehouden wordt tijdens de surfsessies. Dit betekend echter niet dat er hier geen hiërarchie te herkennen is. Ook hier is er een groep lokale surfers die wanneer het om respect en interactie in het water gaat, de verdeling van de golven reguleert. Zij hebben de capaciteiten en mogelijkheden wanneer zij dit willen de golven onderling te verdelen en zo een hogere status in de line-up verwerven.

Limitaties van het surfen

Door de toenemende popularisering en commodificatie van het surfen, komen er steeds meer boards en mensen bij in de oceaan. Wanneer een plaats bekend komt te staan om de goede golven, komen er steeds meer surfers op af, vooral wanneer zich een groot populatiecentrum in de buurt bevindt. Daar deze bronnen een uitpuuttelijk karakter hebben, worden de golven een schaars goed, in het bijzonder wanneer de golven maar af en toe breken. Dit veroorzaakt automatisch competitie tussen de verschillende surfers die er op dat moment in het water liggen, omdat elke surfer beschikking wil hebben over hetzelfde goed; de beschikbare golven. Deze competitie is geen probleem zolang iedereen uiteindelijk in staat is een aantal golven te berijden. Wanneer er sprake is van crowding, de overbevolking van een spot, liggen er te veel surfers in het water voor het aantal golven dat er op dat moment binnenkomt aan de kustlijn. Op deze manier ontstaan er problemen in de distributie van de golven en de hiërarchie wat confrontaties, frustraties en het 'verloren gaan' van golven tot gevolg heeft. Op Bali kan het variëren per *spot* per dag bij hoeveel mensen het als *crowded* ervaren wordt. Wanneer de *break* wijds is

opgezet, wat vaak het geval is bij een beachbreak, kunnen er meer surfers van de golven profiteren. Wanneer het een *pointbreak* betreft, breken de golven op een bepaald obstakel in het water waarbij een gelimiteerde *take-off* plaats ontstaat. Zo varieert het per locatie hoeveel mensen er in het water kunnen liggen, zodat iedereen nog de mogelijkheid heeft golven te berijden zonder dat er confrontaties ontstaan.

De overbevolking van de surfspots volgt de problematiek die Garrett Hardin aanstipt in zijn essay “*The tragedy of the commons*” uit 1968. Hij geeft aan dat bij het gebruik van een weiland, het gemeenschappelijk goed, onder schaapherders, iedere persoon an sich impliciet of expliciet redeneert vanuit eigen rationaliteit, waarbij geen van de herders individueel verantwoordelijk is voor het resultaat. Alle schaapherders zullen zo schapen blijven toevoegen aan het weiland, wat leidt tot de teloorgang van dit goed omdat er een grens bestaat aan de beschikbare capaciteit (Hardin, 1968). Het surfen kenmerkt zich door ditzelfde probleem omdat alle surfers rationeel beredeneren naar het individuele voordeel van het rijden van zoveel mogelijk golven, waarbij geen van de surfers er direct baat bij heeft te denken aan het behouden van de vrede in de gehele line-up. Wanneer er bijvoorbeeld in Serangan, een *reefbreak* in het Zuidoosten van Bali, twintig mensen in het water liggen, die de inkomende *sets* delen, kan iedere surfer hier zijn golven surfen zonder dat er problemen ontstaan. Wanneer deze tien surfers echter allen geen rekening houden met elkaar en elke golf pakken die binnen bereik komt, zal geen van de surfers meer in staat zijn een golf redelijk te berijden. De capaciteit verschilt per surfspot daar bijvoorbeeld Kuta Halfway, een populaire *beachbreak*, bij zo'n vijftig mensen pas als *crowded* ervaren wordt. Een ander punt dat Hardin (1968) aanstipt in zijn stuk is dat wanneer de populatie blijft groeien, het beschikbare goed überhaupt niet meer toereikend is voor de aanwezige populatie. Waarbij ook dit van toepassing is op de surfers, daar wanneer er mensen zich aan de *line-up* blijven toevoegen, de drukte in de *line-up* zorgt voor problemen en confrontaties, waarbij het onmogelijk zal worden voor alle surfers om het gewenste aantal golven te rijden. Hierdoor is namelijk de aanwezige hiërarchie minder zichtbaar, komen mensen in de baan van een rijdende surfers wanneer zij weer uitpeddelen en is het aantal de golven simpelweg niet toereikend voor de hoeveelheid surfers in het water.

Barilotti (2008), Vollaard (2010) en Melekian (2009) zijn een aantal van de

auteurs die de connectie leggen tussen Hardin en de limitatieproblematiek onder surfers. Hierbij geven ze tevens aan dat de situatie onder commerciële vissers eveneens gekenmerkt wordt door de uitbuiting van het gemeenschappelijk goed voor persoonlijk gewin. Ondanks dat het algemeen bekend is onder de vissers dat het de visplaats op de lange termijn ten goede komt wanneer men een limiet stelt aan de vangst, waarbij echter de gedachte “*when I don't do it, somebody else surely will*”, de doorslag geeft in het handelen. Melekian (2009) geeft echter dat er impliciet een oplossing te vinden is in de limitatie van de golven, daar deze tevens zorgt voor een variatie aan de kwaliteit aan golven die binnenkomt op verschillende momenten. Hier kan de variatie aan niveau en kwaliteit van de surfer afgemeten worden, daar een groot deel van de surfers niet in staat is de erg hoge golven te berijden, wat de *crowding* op deze momenten oplost (Melekian, 2009). De theorie van Melekian geeft weer hoe een deel van de surfers positie inneemt in het water. Een ander deel van de surfers plaatst zich hier tegenover aan de hand van de gedachte zich te verzetten tegen de overbevolking van hun eigen spot. Om dit te realiseren bakenen surfers territorium af van de plek waar zij regelmatig surfen, voor de mensen die volgens hen aanspraak kunnen maken op de titel 'lokale surfer'. Doordat de zee zo 'overbevolkt' raakt en dit vele nieuwkomers betreft, is de hiërarchische verdeling in het water minder zichtbaar, waarbij respect voor de betere en oudere surfers in het geding komt, communicatie tussen alle surfers niet meer mogelijk is en de surfers elkaar niet allemaal persoonlijk meer kennen. De organisatorische en sociale controle komt in gedrang. Allereerst ontstaan hierdoor gevaarlijke situaties, waarnaast er frustraties ontwikkelen bij de doorgewinterde surfers. Dit zorgt eveneens voor problemen tussen de verschillende groepen surfers, daar stereotypes worden ontwikkeld over het gedrag van de surfers uit deze groepen.

Groepsvorming aan de hand van territoria

“Cultural traits are not absolutes or simply intellectual categories, but are invoked to provide identities which legitimize claims to rights. They are strategies or weapons in competitions over scarce social goods”(Peter Worsley, 1984: 249).

De schaarste van de golven, plekken om te surfen en het beschermen en toe-eigenen van een bepaald gebied, ligt ten grondslag aan het optrekken van grenzen tussen verschillende

groepen surfers in het water. De regels, de naleving hiervan en de sancties wanneer deze overtreden worden vallen binnen het zelfregulerende gezag van de surfers zelf. De surfers die de meeste tijd in het water doorbrengen op een bepaalde spot, komen vaak ook naar voren als de personen dit gezag vertegenwoordigen. Dit betreft een stroming surfers die een speciale binding hebben met een bepaalde plek waar zij vaak surfen, die een groep vormen en als de *locals* van deze surfspot bestempeld worden. Behalve dat zij de regulering van de spot op zich nemen, gaat deze binding hand in hand met het proces van territorialisme onder surfers; *localism*. Dit houdt in dat zij proberen deze plek af te bakenen voor de eigen groep, de locals van deze plek, waarbij speciale rechten gereserveerd zijn voor deze surfers. Daarbij worden andere surfers benadeeld of geweed van deze plekken. Hoe meer surfers in het water, hoe meer deze processen zich zullen ontwikkelen en conflictsituaties tussen surfers zich zullen voordoen. Het afbakenen van een bepaalde plek gaat samen met de insluiting van de gevestigden en de uitsluiting van de buitenstaanders, waarbij de eersten aanspraak maken op meer rechten op het goed; de golven.

De surfers maken een onderscheid op kleine onderlinge verschillen. Eriksen stelt dan ook dat er vaak onderscheid wordt gemaakt tussen groepen aan de hand van diversificatie, terwijl de interne leden van de groep onderling meer verschillen vertonen dan tussen de verschillende groepen (Eriksen, 2002).

Als er wordt gekeken naar hoe de groepen surfers omgaan met andere groepen, allereerst andere groepen surfers, wordt er een onderscheid gemaakt tussen de eigen groep en andere groepen. Eriksen gaat in op het proces van dichotomisering; het benadrukken van het verschil tussen leden van de gemeenschap met niet-leden. Hiermee worden grenzen afgebakend en in stand gehouden tussen de '*us*' en '*them*' groep (Eriksen, 2002: 28). De surfers trekken grenzen tussen hun eigen groep en andere surfers om hun recht op de golven naar voren te brengen. De eigen groep wordt hoger op de sociale ladder geplaatst dan andere groepen, waardoor de voorkeurspositie benadrukt wordt. Zo stellen de lokale surfers dat zij het meeste recht hebben op de golven omdat zij de meeste tijd en energie in de spot hebben gestoken, maar menen de buitenstaanders ook recht te hebben op het gebruik van het gemeenschappelijke goed, bijvoorbeeld doordat zij geld spenderen in de lokale economie. Dit gaat samen met het buitensluiten en afzetten tegen de andere

groepen, wanneer daar de competitie mee aan wordt gegaan. In deze lijn stellen Elias en Scotson (1964) dat de sociale cohesie van de 'gevestigden' samen gaat met de stigmatisering de 'buitenstaanders'. Deze processen leiden tot status en machtsverschillen, waarbij de buitenstaanders uitgesloten worden (Elias en Scotson, 1964). De buitenstaanders worden neergezet als 'de ander', waarbij het gaat om verschillen die worden aangegeven tussen groepen die naar voren komen in de interactie die plaats vindt tussen de groepen. De lokale bevolking, als gevestigden, hebben een hechte gemeenschap en duidelijkere grenzen dan de toeristische surfers, die vaak geen persoonlijke verbintenis hebben met elkaar voordat ze daar komen. Zij komen binnen in de cultuur van de gevestigden, wat de laatste in een machtspositie stelt. De gevestigden zijn namelijk de surfers die de spots kennen, de mensen zijn of kennen waar de toeristen afhankelijk van zijn in hun verblijf en die de meeste mensen in het water kennen. Ookal bestaat er vaak een goed contact tussen beide groepen, de grenzen worden opgehouden in de zin dat de verschillen tussen beide groepen niet vergeten worden. Er wordt een versimpeld beeld van de buitenstaanders neergezet waarbij de toeristen stereotypen krijgen toebedeeld dat ze bijvoorbeeld 'altijd drinken', 'geen respect hebben voor de lokale bevolking' en 'niet van chili's en heet eten houden'. Andersom werkt dit hetzelfde daar de buitenstaanders ook een gestigmatiseerd beeld van de lokale surfers hebben, deze worden vaak bestempeld als 'arm', 'niet al te slim' maar ook 'altijd vriendelijk'. Eriksen beschrijft stereotypering als een onderdeel van de dichotomisering, waarbij een versimpeld beeld en ordening van de sociale wereld wordt neergezet (Eriksen, 2002). Aan de hand van dit beeld worden de verschillen tussen de groepen uitgelicht, het onderscheid benadrukt en zo de grenzen opgetrokken tussen de verschillende surfers. Het frappante tussen deze surfers is dat de grenzen tussen de groepen kunnen verschillen, benadrukt en veranderen wanneer een onderscheid wordt gemaakt tussen de interactie in- en buiten het water. Er blijkt een bepaalde mate van mobiliteit te bestaan waar de grenzen in het water vrij star en strak lijken, kunnen deze buiten het water in sommige gevallen vrij snel overschreden worden.

Localism

Vanuit de schaduw aan de achterzijde van het strand op Legian, zijn de mensen en

hun boards in het water goed te overzien. Zoals op veel van de spots op Bali zit ook hier een groep locale, en momenteel met een toevoeging van wat internationale, surfers het schouwspel van commentaar te voorzien. De moves, ontwikkelingen van de jongens in het water en acties worden grondig bediscussieerd. In de line-up is het een mengeling van locale *grommets*, *beachboys*; de locale jongens die op het strand boards verhuren en lesgeven, internationale beginnelingen en hier en daar ook een aantal zeer goede surfers. Op dat moment gebeurt er iets in het water; een local staat op een golf, terwijl een Russische surfers met zijn gigantische longboard inpeddelt en zijn board voor de surfers op de golf gooit, hij *dropped in* op de local. De acties worden van onder de palmbomen nauwlettend, maar zonder tot actie over te gaan, gevolgd. De beide surfers in het water ogen kwaad en de Russische jongen lijkt weinig berouw te tonen van zijn misstap, peddelt in en loopt met zijn plank het water uit. De locale jongen volgt hem waarna een woordenwisseling volgt op luidde toon, waarna de local de rus een duw geeft en wegloopt. Op de vraag of dit dagelijks aan de orde van de dag is, wordt me verteld dat het meestal toeristen onderling zijn die met elkaar op de vuist gaan. *They are just more aggressive, the culture here on Bali is very friendly in general, just don't be disrespectful against the locals and know your place. This is the problem, people don't know where they stand anymore and don't even know the rules.*

Localism kan gezien worden als de regulering van de surfspot wanneer de regels an sich niet meer toereikend blijken of lijken in de ogen van de *locals* van deze *spot*. De surfers die regelmatig op een specifieke surfspot te vinden zijn, proberen zich te verzetten tegen de overbevolking en de komst van andere surfers, door hun territorium af te bakenen. De nu ineens overbevolkte *spot*, wordt door de *locals* gezien als de thuisbasis. De surfers hebben gevoelens van trots en loyaliteit aan deze plek en de andere surfers die hier 'thuishoren'. Dit territorialisme kenmerkt zich in het zichzelf toe-eigenen van de golven, met de gedachte dat de *locals* meer rechten hebben opgebouwd om daar te surfen en de goede golven te pakken dan de andere surfers. Hoe beter de condities zijn om te surfen, hoe sterker het territoriale gedrag. Wanneer er echter onder surfers gesproken wordt over *localism*, wordt hiermee vaak ook agressiviteit aangeduid onder surfers. Op Bali is voornamelijk te herkennen dat er op een aantal spots de acceptatie van de buitenstaanders hoger is dan op andere. Er zijn een aantal voornamelijk welbekende

plekken welke grotendeels zijn 'overgeleverd' aan de andere surfers. Op de minder bekende plekken en zogeheten *secret spots*, worden de buitenstaanders actiever en agressiever geweerd dan op andere locaties waar al veel surfers te herkennen zijn. De verschillende constructen rond de gemeenschappen van surfers, worden hierdoor genoodzaakt op te rekken, om deze belangen te kunnen behartigen. Een kenmerkende illustratie is die van een bekende ex-profsurfer. *Ali: this guy is the biggest Indonesian surfer you have ever seen. In the old days, when you dropped in on him or his friends, (a lot of them became pro's) you were in big damn trouble, protecting their spot, their waves. Now he earns money with it, bringing Japanese to the secret spots for loads of money, protecting them to catch the waves, even against locals.* Ford en Brown beschrijven dat er een patroon bestaat van surfers en de aantrekkingskracht tot zogenaamde '*honeypots*', een concentratie van de meeste surfers op deze plekken, waarbij er een kleinere maar substantiële groep zich verplaatst naar (afgelegen) plekken in de periferie. Op Bali is Kuta te bestempelen als één van deze *honeypots*, waar veel surfers naar toe worden getrokken en waar de vele surfers in het water gedoopt worden door de *locals*. Dit toeristische centrum kenmerkt tevens veel werkgelegenheid en zo afhankelijkheid van de bevolking uit de toerismesector. Dit betreft ook de lokale surfers, waardoor het als een comprimerende factor werkt in de mate waarop er uiting wordt gegeven aan processen van localism.

5 Conclusie

De gemeenschapsvorming onder surfers wordt gekenmerkt door enerzijds de processen van commodificatie, welke zorgen voor steeds meer mensen in de oceaan, anderzijds territorialisme dat streeft naar zo min mogelijk mensen in de oceaan. De tegenstelling die dit voortbrengt kenmerkt de surfgemeenschappen zoals die nu op Bali te herkennen zijn. Wanneer we kijken naar de mondiale processen is te zien dat surfers zich hierdoor positioneren en grenzen afbakenen om zich af te zetten tegen de popularisering en commodificatie van hun cultuur. Wanneer surfers zich in hun 'eigen' omgeving of cultuur begeven, worden er gemeenschappen gevormd aan de hand van kenmerken die zodoende de sociale hiërarchie onder surfers organiseren. Dit proces wordt versterkt en gekleurd door de uiting van territorialisme en soms zelf *localism* waarbij de grenzen van de gemeenschappen in het water versterkt wordt door de toenemende popularisering en hierdoor aantallen aan surfers op het eiland. Echter wanneer we deze gemeenschappen binnen de lokale context van het eiland plaatsen, blijkt de classificatie 'tourist' en 'local' de verhoudingen tussen surfers te integreren in het totaalplaatje. Door de verstrengelde belangen van de surfers in en uit het water, de onderlinge afhankelijkheid van de 'ander' worden de surfers gedwongen een balans te zoeken tussen de extremen in hun acties. De lokale bevolking is door de afhankelijkheid van het toerisme naar het eiland, beperkt in de mate waarin ze surftoeristen uit het water kunnen weren. Daarnaast bieden deze toeristen hen een perspectief op nieuwe mogelijkheden, via relaties, een sponsorschap of het opstarten van een onderneming. De internationale surfer op Bali kan op vele gebieden mobiel en vrij zijn, hij zal hier in de *line-up* onderaan moeten beginnen, waarbij de *locals* de rangorde in het water in de hand hebben. Daarnaast streeft ook deze surfer naar zo min mogelijk mensen in het water, maar maakt tegelijkertijd onderdeel uit van de mensen die de overbevolking realiseert. Een ander dualisme van het surfen komt naar voren in de tegengestelde ideologieën en denkbeelden die in het surfen vertegenwoordigd zijn. Waar de Westerlingen op Bali juist op zoek gaan naar periferie, puurheid en 'back to basic' aspecten rond het surfen, betekent het tegelijkertijd voor veel mensen op Bali juist vooruitgang, een toegangspas naar waar de 'ander' juist voor wegvlucht. Hierbij wordt zichtbaar dat het voor beide partijen een uitweg, een vlucht betekent van het leven dan

men nu leidt, voor kortere danwel langere tijd, maar weg van wat men had. Een tweezijdige uitweg, de mentale, daar het surfen de wereld en problemen in het leven even doet vergeten, alles draait om het berijden van een golf in al zijn essentie maar dus ook de fysieke waarin het surfers een tweede kans biedt, uitzicht op mogelijkheden om het leven te leiden waar men altijd al van gedroomd heeft.

De tegenstrijdigheden geven aan dat de mondiale processen die de tijd waarin we leven kenmerken, in de lokaliteit een eigen betekenis krijgen, de interactie tussen surfers een eigen betekenis krijgt. Daarnaast duidt het ook op de impliciete flexibiliteit en fluïditeit van de gemeenschappen, daar ze zich aanpassen en ontwikkelen aan de context van de wereld waar ze zich in bevinden. Het vervagen van de grenzen en de mogelijkheid over grenzen heen te gaan in de gemeenschappen onder surfers, betekent echter niet dat de groepen verdwijnen of ophouden te bestaan. Het betekent wel dat de surfers in verschillende situaties een andere groepsidentiteit naar voren laten komen.

Epiloog

'Sorry? Je gaat onderzoek doen naar surfers? Van die jongens die op zo'n plank staan? op Bali?' Met een grote grijns werd ik voor de zoveelste keer ongelovig aan gekeken wanneer ik het inmiddels geautomatiseerde riedeltje eruit gooide betreffende de doelstelling van mijn bezoek aan het tropische eiland. Behalve dat met methoden als *'hanging around'* en observeren, een antropologisch onderzoek in de zon weinig anders overkomt dan een vier maanden lange vakantie, bracht de associatie met surfen en een blonde onderzoekster die relaxte, gebruinde en gespierde *surfdudes* gaat onderzoeken, voornamelijk een idealistisch droombeeld à la *'bounty beach, cocktails en palmbomen'* bij mensen naar boven. (en: *“Hoe bedoel je, je bent niet van plan zo'n dude aan de haak te slaan?”*) Ondanks dat er op Bali inderdaad veel palmbomen, zon, surfdudes, cocktails, zee en andere tropische vakantie benodigdheden te vinden zijn en ik zelf ook het nodige plezier heb ervaren aan de tijd op zo'n plank in het water, was mijn onderzoek niet alleen maar feest. Zoals alle antropologische veldwerkboekjes al voorspeld hadden, was ook ik in het begin erg eenzaam; je 'kunt' (je doet immers op die plek onderzoek) niet weg, je kent geen mensen, vanzelfsprekende dingen als gaan eten kosten daar ineens veel meer energie (maar ook minder geld) en je mist de goede gesprekken met de mensen thuis. Toch kan ik terugkijken op een fijne, gelukkige en vaak ook productieve tijd, mede door af en toe een mailtje, telefoontje en de steun vanuit het koude Nederland. Hiervoor én voor het eeuwige geduld, feedback, hulp en steun tijdens het schrijfproces der thesis, wil ik een aantal mensen bedanken. Allereerst de dank aan alle surfers en mensen die mij geholpen hebben aan de informatie en de inzichten en de openheid over hun levenssituaties op de plaats van het onderzoek. Waar andere mensen mij juist gesteund hebben op studievak: mijn begeleider, Lotje Brouwer, met de zinvolle feedback en motiverende gesprekken, mijn studiegenoten met de nodige opbeurende gesprekken en de gedeelde ervaringen als lotgenoten en speciale dank aan de mensen die keer op keer bewijzen er altijd voor mij zijn; mijn ouders, familie en vrienden.

Bibliografie

Anderson, B. (2006) *Imagined Communities*. London, Verso.

Appadurai, A. (2002). *Disjuncture and Difference in the Global Cultural Economy*.
Malden, Blackwell Publishing.

Allison, L. (2005) *The global politics of sport: the rol of global institutions in sport*.
Abington, Routledge

Barilotti, S. (2008) *Localism Works*. In Surfer Magazine, vol 44# 5, 22 april 2008.

Barth, F. (1969) *Ethnic Groups and Boundaries, The Social Organisation of Culture
Difference*. Boston, Little, Brown and Company.

Bauman, Zygmunt (1998) *Globalization; The Human Consequences*. Cambridge, Polity
Press.

Bauman, Zygmunt (2000) *Liquid Modernity*. Cambridge, Polity Press

Baumann, G. (1999) *The Multicultural Riddle: Rethinking National, Ethnic and Religious
Identities*. London, Routledge.

Booth, D. (2001) *Australian Beach Cultures: The History of Sun, Sand and Surf*. London,
Frank Cass.

Bourdieu, P. (1984) *Distinction: A Social Critique of the judgement of Taste*. London,
Routlegde.

Bourdieu, P. (1990) *The Logic of Practice*. In Ford, N. & Brown, D. (2005) *Surfing and
Social Theory: Experience, Embodiment and Narrative of the Dream Glide*. New

- York, Routledge.
- Canniford, R. & Layne, N. (2004) *Riding the storm – cultural capital and surf culture*. In Ford, N. & Brown, D. (2005) *Surfing and Social Theory: Experience, Embodiment and Narrative of the Dream Glide*. New York, Routledge.
- Canniford, R. & Shankar, A. (2007) *Marketing the Savage: appropriating tribal tropes*. In Cova, Kozinets & Shankar, *Consumer Tribes*. Oxford, Butterworth-Heinemann: Elsevier.
- Castles, S. & Miller, M.J. (2003) *The age of Migration; International Population Movements in the Modern World*. Hampshire, Palgrave Macmillan.
- Cohen, A.P. (1985) *Symbolic Constructions of Community*. London, Routledge.
- Cohen, E. (1972) *Towards a sociology of international tourism*. *Social research*, 39, pp. 164-182.
- Elias, N. & Scotson J.L. (1965) *The Established and the Outsiders. A Sociological Enquiry into Community Problems*. London, Cass & Co.
- Eriksen, T.H. (1995) *We and Us: Two Modes of Group Identification*. In *Journal of Peace Research*, 32 (34) 427 - 436.
- Eriksen, T.H. (2002) *Etnicity and Nationalism, Antropological Perspectives*. London, Pluto Press
- Ford, N. & Brown, D. (2005) *Surfing and Social Theory: Experience, Embodiment and Narrative of the Dream Glide*. New York, Routledge.
- Franklin, A. (2003) *Tourism, an introduction*. London, SAGE Publications Ltd.

Hardin, G. (1968) *The Tragedy of the Commons*. In Science, 13 december 1968.

Hebdige, D. (1979) *Subculture, the Meaning of Style*. London, Methuen.

Irwin, J. (1973) Surfing: The natural history of an urban scene. *Urban Life and Culture*, 2, 133-146. In Ford, N. & Brown, D. (2005) *Surfing and Social Theory: Experience, Embodiment and Narrative of the Dream Glide*. New York, Routledge.

Kampion, D. (2003a) *STOKED! A History of Surf Culture*. Layton, Gibbs Smith.

Kampion, D. (2003b) *The Way Of the Surfers: Living It 1935 to Tomorrow*. New York, Harry N. Abrams

Marx, Karl(1867) *The Fetishism of the commodity and the secret thereof*. Karl Marx Capital: An Abridged edition, ed David McLellan. Oxford University Press, 1999

Melekian, B. (2009) *Localism doesn't work*. In Surfer Magazine, december Issue 2009.

Mati Waiya (2008) Chumash elder and shaman, consecrating the waves at the annual Rincon Clean Water Classic. In Barilotti, Steve (2008) *Localism Works*. In Surfer Magazine, vol 44# 5, 22 april 2008.

Parmenter, D (2005) *Dawn of the Morning of the Earth: Is the Retro Trend a Trip Back to the Future, or Just Back to the '70's*. Surfermag.com. Laatst bezocht op 30 juni 2010.

Reed, M.A. (1999) *Waves of Commodification, A Critical Investigation Into Surfing Subculture*. Thesis Presented to the Faculty of San Diego State University.

Smith, V.L. (1989) *Hosts and Guests, The Antropology of Tourism*. Phyladelphia, Pennsylvania Press.

Vollaard, B. (2010) *Goede branding roept territoriaal gedrag op bij fanatieke golfsurfers*. In NRC-Wetenschap, 16 januari 2010.

Urry, J. (2002) *The tourist gaze, second edition*. London: SAGE Publications Ltd.

Webb, C. (2007) *Surf's up: Waves of change arrive in Indonesia via surf tourism*. In Jakarta Post, 27 maart 2007

Worsley, P. (1984) *The Three Worlds, Culture & World Development*. London, The University of Chicago Press.

Bijlage 2. Begrippen

Onderstaande begrippen vormen een selectie van de vocabulaire van een surfer. In het Nederlands wordt veelal het Engelstalige woord gebruikt om bepaalde fenomenen aan te duiden.

Surfboards

Longboard – Een lange brede surfplank (langer dan 7 inch) met een ronde neus.

Makkelijk om in balans te houden en mee te peddelen, maar minder wendbaar om bijvoorbeeld bochten te maken.

Softboard – Longboard met een cover van zacht schuim voor extra veiligheid. Wordt vaak gebruikt in surfscholen.

Shortboard – Een kleinere, maximaal 6 ft lang, wendbare plank, welke zich ook goed leent voor het uitvoeren van verschillende ‘tricks’ op de golf.

Ding – Een beschadiging aan de plank.

Surfcondities

Trades (trade winds) – Onder deze naam worden de Oostelijke oppervlakte winden, ontstaan in de tropen in de buurt van de evenaar, gerekend en deze winden volgen veelal een vast patroon maar kunnen wel variëren in sterkte. Het zijn stuurrichtingen voor tropische stormen. Ontlenen hun naam doordat de kapiteins van zeilschepen deze winden al eeuwen gebruikten om de oceanen over te steken, waardoor handelsroutes ontstonden.

Swell – Wanneer de golven eenmaal opgewekt zijn in de oceaan, komen ze op een gegeven moment buiten het stormgebied (of de wind gaat liggen) waarna de golven zichzelf gaan sorteren. Hiermee ontstaat het fenomeen dat we swell noemen en wat de golven betreft waar wij met onze surfplank van genieten. Simpel gezegd is Swell de deining van de golven.

Set – Golven reizen in sets. De kleinere golven worden buiten de depressie namelijk opgenomen in grotere golven; gesorteerd. De grotere golven in een set sorteren elkaar op golflengte (dispersie). De sets met de grootste golflengtes gaan het snelst en zullen het eerste de kust bereiken. Een set heeft niet een vast aantal golven, maar de golven volgen

elkaar vrij snel na elkaar op, waarna het zo kan zijn dat er voor enige tijd weinig golven binnenkomen.

Off-, on- en sideshore wind – In en aflandse winden hebben veel invloed op de golven. Inlandse wind is een slechte conditie voor het surfen, daar het de golven afvlakt en zorgt voor ‘windchop’; kleine golven die door de *swell* heenlopen en breken. Offshore wind maakt dat de golven minder snel breken en werpt ze verder op waarbij het de condities voor het surfen verbetert. Wanneer de wind parallel aan de kust blaast noemt men dit *side shore*.

Hoog en laag tij – Andere benamingen voor eb en vloed.

Tidechart – Een jaarlijks boekje, bij elke surfshop gratis te verkrijgen, voor een bepaalde locatie (Indonesië in dit geval) waarin de hoogtes van de getijden per uur te lezen zijn. Daarnaast is te zien wanneer de wisselingen van het getij plaatsvindt, wanneer het volle maan is en wanneer halve maan.

Reefbreak – Golven die op het rif breken aan de kust. Vaak gevaarlijkere spots om te surfen, vooral bij laag water. Het rif veroorzaakt vaak wel zeer goede en snelle golven, breken vaak zo ver mogelijk op één en dezelfde manier, bijvoorbeeld naar links.

Pointbreak – Een golf die mee breekt met de vorm van het strand. Een pointbreak kan ook veroorzaakt worden door een obstakel, zoals een schipwrak, in het water.

Beachbreak – Een golf die breekt over een zandbank. Dit betreft plek om te leren surfen.

Barrel – Een holle golf, een kleine tube.

Shoulder – De rand van de golf welke het laatste breekpunt is, vaak ook lager en dus goed voor beginners om te surfen.

Bewegingen tijdens het surfen

Left- en righthandbreak – Wanneer vanuit de oceaan gezien, gezicht naar het strand, de golven naar links breken, heet dit een lefthandbreak, breken ze naar rechts, heet dit een righthandbreak. Een golf breekt wanneer het witte water verschijnt en de laatste energie van de golf op de kust wordt ‘uitgespuwd’.

Take-off – De take-off is het moment dat de surfer heeft ingepeddeld op een golf en op zijn board springt, oftewel zijn rit begint. Timing, techniek, balans en snelheid zijn

onderdeel van de moeilijkheid. De take-off is één van de belangrijkste onderdelen van het leren surfen.

In- en uit peddelen – Inpeddelen is het peddelen richting het strand, uitpeddelen is richting de oceaan.

Indroppen – Indroppen houdt in dat je de surfregels overtreed door een golf te pakken wanneer iemand anders voorrang heeft op deze golf.

Snaking – Dit is het fenomeen wanneer een surfer rond een andere surfer heen peddelt en op het moment suprême zorgt dat hij zich in de positie bevindt dat hij voorrang heeft op de golf.

Beschrijvingen

Ripping – Hele goede uitgevoerde move, hele goede golven, een goede sessie of een zeer goede rit. Goed dus.

Crowding – (Te) veel surfers in het water die allemaal competeren om dezelfde golven. Oftwel te veel mensen voor het aantal golven.

Grommet – Surfers onder de 16 jaar

Line-up – De plaats in het water waar de golven werken en waar alle surfers zich verzamelen in rij om te wachten op de perfecte golf.

Secret spots – Plaatsen welke (zeer) goed zijn om te surfen en waar alleen locale surfers van op de hoogte zijn. Er bestaat een bepaalde code dat niet verteld of geschreven mag worden waar deze plek is. Wanneer iemand op de hoogte wordt gesteld moet hij meegenomen worden door iemand die daar (regelmatig) surft.

Semi-secret spots – Plaatsen die eerst *secret spots* waren, maar nu vrij bekend zijn onder de surferpopulatie. Toch worden deze door een groot aantal van de surfers nog steeds niet genoemd of opgeschreven.

Ulu's – Afkorting van Ulu Watu, één van de beste surfspots van Bali en de wereld in het zuiden van Bali.